

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХОДОЗНАВСТВА

Кафедра корейської філології

Кваліфікаційна робота магістра

з філології на тему:

**ЗАСОБИ МОВНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНО
МАРКОВАНОГО КОНЦЕПТУ *ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА* В
КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРАХ**

Студентки групи МПкор 56-18

факультету сходознавства

денної форми здобуття освіти

Освітньо-професійної програми

Галузевий переклад: корейська мова,

англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.066 Східні мови та

літератури (переклад включно)

перша – корейська

Драбовської Анастасії Дмитрівни

Науковий керівник:

к. філол. н., доц. Аліменко О. С.

Допущена до захисту

«___» _____ 2019 року

Завідувач кафедри

_____ Кан Д. С.

(Підпис)

(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА ТА ЗАСОБІВ ЙОГО РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ НА МЕЖІ ЛІНГВІСТИКИ ТА КОНЦЕПТОЛОГІЇ	8
1.1. Лінгвістика та когнітивістика (напрями дослідження, підходи та принципи).....	8
1.1.1. Поняття "концепт" та поняття "картина світу" у парадигмі наукових знань.....	8
1.1.2. Типологічні ознаки, класи та підкласи концептів.....	13
1.1.3. Структура концепту	19
1.2. Концептосфера та концептополе, концептополе макрорівня.....	22
1.3. Засоби репрезентації концепту.....	25
1.3.1. Репрезентація концепту (вербальна об'єктивація).....	26
1.3.2. Репрезентація концепту (вербальна суб'єктивація).....	28
1.4. Методологічні засади дослідження: концептуальний аналіз (підходи та методи).....	31
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2 МОДЕЛЮВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНО МАРКОВАНОГО КОНЦЕПТУ <i>ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА</i> НА МАТЕРІАЛІ КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ	35
2.1. Методологія, методи та методики дослідження етнокультурно маркованого концепту <i>ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА</i>	35
2.2. Виявлення національних специфічних ознак концепту <i>ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА</i> на основі історичного фону формування сучасної корейської літератури.....	37
2.3. Моделювання етнокультурно маркованого концепту <i>ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА</i>	38

2.3.1. Етимологічний, лексикографічний та дефініційний аналіз основних компонентів етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА	38
2.3.2. Опис макроструктури концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі корейських художніх творів	42
2.3.2.1. Опис макроструктури концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художнього твору "Батьківщина" Хьон Джін Гон.....	42
2.3.2.2. Опис макроструктури концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі художнього твору "Батьківщина" Чве Со Хе.....	50
2.3.3. Опис категоріальної структури етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі обох аналізованих творів.....	57
Висновки до розділу 2.....	60
РОЗДІЛ 3 ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНО МАРКОВАНОГО КОНЦЕПТУ ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА У КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРАХ.....	61
3.1. Вербальна об'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Хьон Джін Гона "Батьківщина" ...	61
3.2. Вербальна об'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Чве Со Хе "Батьківщина"	70
3.3. Вербальна суб'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Хьон Джін Гона "Батьківщина" ..	74
3.4. Вербальна суб'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Чве Со Хе "Батьківщина"	80
Висновки до розділу 3	83
ВИСНОВКИ	84
АНОТАЦІЯ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	88
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	94
ДОДАТКИ	95

ВСТУП

Проблема концептуалізації дійсності людиною є одним із актуальних питань сучасного етапу розвитку лінгвістики та когнітології, що привертає увагу дослідників багатоплановістю вивчення та аналізу зв'язку мови та мислення, невід'ємною частиною якого є когнітивні процеси, що беруть участь в отриманні, зберіганні, обробці та передачі інформації людиною. У лінгвокогнітивних дослідженнях неможливо не приділити увагу значенню людського чинника у процесі пізнання світу і, оскільки людина живе у контексті культури, вона сама формує певні ментальні одиниці – концепти. Важливою ознакою концептів є здатність виступати маркером етнічної картини світу та втілювати культурологічні смисли, що дає підстави вважати, що концепт є не лише феноменом мовно-культурного, а й культурно-семіотичного аспекту, оскільки концепт здатний відображати і невербальні смисли культурних одиниць кола семіотичних систем, основною з яких є мовна.

Одним з найважливіших концептів у картині світу є концепт БАТЬКІВЩИНА, який є універсальним, етнічні варіанти якого ми можемо виявити практично в усіх національних картинах світу. Але, говорячи про етнічну картину світу жителів Південної Кореї, велику роль у свідомості яких грає ОКУПАЦІЯ Кореї Японською імперією (1910 – 1945 р.р.), ми обрали етнічно маркований концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА для нашого дослідження.

Мова художньої літератури представляє собою найбільш повний образ національної культурної мови і має естетичну функцію. Комплексний аналіз художніх творів, зокрема двох творів "Батьківщина" Хьон Джін Гона [84] та "Батьківщина" Чве Со Хе [85], написаних в окупаційний період, дозволяє вивчити мовленнєвий твір як форму свідомості та явище апеляції концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА і передбачає дослідження засобів репрезентації концепту. Відображення у творі історичних подій життя

корейців на початку ХХ століття під окупацією Японської імперії надає можливість сучасним дослідженням проаналізувати особливості картин світу авторів творів того часу та дозволяє визначити мовні, зокрема, лексичні, синтаксичні та фразеологічні способи реалізації ознак концепту. Для досягнення такої мети, необхідно зробити концептуальний аналіз етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, таким чином, визначивши образний, змістовий компоненти, інтерпретаційне поле концепту, нам потрібно виділити основні ознаки концепту, після чого визначити, як саме ці основні ознаки будуть передані в мові і якими засобами будуть репрезентовані.

Сказане вище зумовлює **актуальність дослідження**.

Мета дослідження – виявлення засобів репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, враховуючи історичний фон та національні й культурні особливості корейського народу.

У відповідності з метою дослідження можна визначити такі **завдання**:

- проаналізувавши методики та методи дослідження концептів, визначитись з підходами та принципами відповідно мети дослідження;

- описати історичний фон формування концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у свідомості корейців, зокрема авторів аналізованих творів, а також виділити ціннісні орієнтири та концептуальні доміанти корейської лінгвокультури;

- змодельовати етнокультурно маркований концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА: зробити етимологічний, лексикографічний та дефініційний аналіз основних компонентів концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, окремо описати макроструктуру концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі двох творів, описати категоріальну структуру концепт;

- згідно визначеної концептопольової організації концепту, виявити засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі аналізованих творів;

- розробити мовленнєве представлення та графічну модель засобів вираження етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

Об'єкт дослідження – етнокультурно маркований концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА як складова картини світу жителів Кореї у творах, написаних на початку ХХ століття.

Предмет дослідження – компоненти етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА та засоби їх репрезентації у художніх творах, написаних на початку ХХ століття.

Матеріалом дослідження слугували художні твори: "고향" 현진건 («Батьківщина» Хьон Джін Гон) зі збірника оповідань I Бом Сон "Шалена пуля" (이범선 "오발탄") [84] з перекладом [61], та "고국" 최서해 («Батьківщина» Чве Со Хе), та збірника 이재선 "한국현대소설사" (I Дже Сон "збірник сучасних корейських оповідань") [85].

Методи дослідження – загальнонаукові методи та власно лінгвістичні методи: методи дедукції та аналізу, психологічний прийом, метод модулювання лінгвістичних досліджень – розробка дешифрувальної моделі концепту, описовий метод, в який входить соціологічний та етимологічний прийоми; лексикографічний та дефініційний; контекстуальний аналіз та логіко-психологічний прийом для визначення складових образного, змістового компонентів концепту, а також інтерпретаційного поля, при цьому визначивши ознаки концепту, використавши компонентний та описовий методи; для опису категоріальної структури концепту ми структурували та інтерпретували ознаки концепту за допомогою описового, структурного методів та методу категоризації, а також верифікували отримані ознаки, використавши кількісний аналіз (процедуру кількісних підрахунків); методи індукції та синтезу, метод формації на лексичному рівні слів (способи їх реалізації), прийом стильового аналізу описового методу для визначення тропів, методику моделі опису в термінах (логічний аналіз) синтаксичних та

фразеологічних форм слів; мовленнєве та графічне представлення засобів репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що у роботі *уперше запропоновано* міждисциплінарний підхід до концептуального аналізу відповідно мети та завдань дослідження; *уперше проаналізовано та змодульовано* етнокультурно маркований концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на фоні історичних подій у Кореї; *уперше визначено* засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі художніх творів; *систематизовано* складові та ознаки етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі корейських художніх творів; *набуло подальшого розвитку* використання концептуального аналізу та засобів репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА та інших концептів у дослідженнях лінгвістики, мовознавства, культурології, когнітивістики, концептивістики тощо.

Практичне значення дослідження – переваги дослідження у професійному використанні мовознавців, лінгвістів, філологів, культурологів тощо; результати дослідження можна використовувати в мовознавстві, лінгвістиці; практично застосовувати способи відтворення мовних репрезентацій концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА; з допомогою результатів дослідження можна вивчати культуру та картину світу корейців, їх історію, процес формування свідомості та виявлення у свідомості концептів.

Апробацію результатів дисертації здійснено на двох міжнародних науково-практичних конференціях "Актуальні проблеми сучасного корезнавства у контексті глобального світового розвитку" (Київ, жовтень 2019) та "Ad orbem per linguas. До світу через мови" (Київ, березень 2019).

Логіка дослідження зумовила **структуру курсової роботи**: робота складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел (79 найменувань, із них 24 – іноземними мовами) і джерел ілюстративного матеріалу (6 позиції), анотації, додатків. Повний обсяг праці – 85 сторінок.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТУ
ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА ТА ЗАСОБІВ ЙОГО
РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ НА МЕЖІ ЛІНГВІСТИКИ ТА
КОНЦЕПТОЛОГІЇ

1.1. Лінгвістика та когнітивістика (напрями дослідження, підходи та принципи)

1.1.1. Поняття "концепт" та поняття "картина світу" у парадигмі наукових знань. До середини ХІХ століття проблема мови та мислення розглядалася виключно за філософським підходом, а на сучасному етапі розвитку науки, зокрема лінгвістики, з'явилось декілька нових підходів до визначення та вивчення цієї теми. Такий феномен може мати декілька причин: стрімкий ріст глобалізації і необхідність створювати взаємозв'язки з іншими народами, тобто проводити комунікативну діяльність, вивчаючи національні особливості народу, менталітет, культурні цінності задля уникнення непорозуміння, а також тенденція вивчення сучасними вченими-лінгвістами результатів досліджень інших суміжних сфер – психології, етнографії тощо. Також причиною може бути розуміння мови як засобу концентрованого осмислення колективного досвіду [24, с. 71].

Наприклад, за В. фон Гумбольдтом, мова відображає духовні риси його носія – народу, оскільки мова знаходиться між людиною та зовнішнім світом, і надає кожній людині картину зовнішнього світу у відповідності з особливостями світогляду, зафіксованого у мові. Окрім цього, мова – не просто інструмент вираження думки, але й засіб її формування, що впливає на сам процес мислення [18, с. 71].

Цю ідею має в собі гіпотеза лінгвістичної відносності, або гіпотеза Сепіра-Ворфа, за якою структура мови впливає на світогляд та когнітивні процеси її носіїв. У 1950-х роках Л.С. Виготський підтвердив дослідженнями гіпотезу про діалектичну єдність мови та мислення: був доведений факт взаємного впливу – мова впливає на розумові процеси, а розумово-пізнавальна діяльність формує лінгвокогнітивні структури, що є основою мовної діяльності [62, с. 173-175].

Сучасне мовознавство поєднує в собі різні напрями, аспекти та підходи до інтерпретації поняття "концепт", оскільки цей феномен перебуває на перетині низки різних наукових дисциплін, таких як психологія, психолінгвістика, етнолінгвістика, етнопсихолінгвістика, логіка, когнітивістика, концептивістика тощо. У лінгвістиці немає єдиного тлумачення терміна "концепт", що походить від лат. *conceptus* і означає "думка, поняття". Термін був запозичений з математичної логіки, з'явившись у 1928 році в статті С.А. Аскольдова (псевдонім С.А. Алексєєва) "Концепт і слово" [4, с. 6].

Ж. Краснобаєва-Чорна називає сім аспектів інтерпретації поняття концепту в науковій літературі: когнітивний, лінгвокультурологічний, логіко-філософський, власне філософський, лінгвістичний, та літературно культурологічний [28, с. 27-30].

Можна виокремити два основні підходи, сфокусовані на одному чи іншому аспекті аналізу цього явища, – лінгвокогнітивний, за яким мова – одиниця мислення і пам'яті як результат довгого процесу, та лінгвокультурний, за яким концепт виконує пізнавальну функцію. Функціонування мови – це різновид когнітивної, тобто пізнавальної діяльності людини. Когнітивні механізми та структури людської свідомості досліджуються через мовні явища.

На думку В. Ужченка, обсяг концепту можна безкінечно уточнювати, віднаходити все нові й нові грані [58, с. 192], оскільки він виступає об'єктом дослідження не тільки лінгвістики, а й логіки, психології, культурології, філософії.

Концепт ширший за поняття, оскільки об'єднує інформацію про всі ознаки реалії. Концепт, як лінгвокультурний феномен, що репрезентує особливості мовомислення, за Ю.С. Степановим [55], А. Вежбицькою [6] та Й.А. Стерніним [56], виявляє аксіологічні основи поведінкових стереотипів людини – представника певного етносу.

Концепт – багатовимірне утворення, що характеризується такими диференційними ознаками: зв'язок із мовою, мисленням, пам'яттю та психікою, абстрагування, етнокультурне забарвлення, момент переживання, специфікація, узагальнення, автореферентність, безтілесність, відкритість, вічність, динамічний характер, стереотипність, кодованість у чуттєво-образних уявленнях, відображення ментальної дійсності, і виконує пізнавальну функцію, функції збереження знань про світ, структурування знання, орієнтування у світі [51, с. 101].

Досить ґрунтовним і вдалим тлумаченням концепту мовознавці вважають визначення, запропоноване О.С. Кубряковою: "концепт (concept, konzept) – термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості й тієї інформаційної структури, яка відображає знання й досвід людини; оперативна змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи й мови мозку (*lingua mentalis*), усієї картини світу, відображеної в людській психіці" [33, с. 6-7].

Д.С. Лихачов пропонує функціональне трактування поняття "концепт", акцентуючи увагу на його "підстановочну" роль у мові. На його думку, "концепти – певні підстановки значень, "потенції" значень, які полегшують спілкування й тісно пов'язані з людиною та її досвідом". Концепт, за Д. С.

Лихачовим, не виникає із значень слів, а є результатом зіткнення засвоєного значення з особистим життєвим досвідом людини. Концепт – позначення загальної мисленнєвої одиниці, яка відображає і інтерпретує уявлення дійсності і в залежності від утворення, особистого досвіду, професійного й соціального досвіду носія мови є узагальненням різних значень слова в індивідуальній свідомості носіїв мови [38, с. 283].

Важливо визначити поняття "картини світу", оскільки ми працюємо з лінгвістичною та культурологічною сферами, і підійдемо ми до визначення цього терміну із загальнонаукової точки зору, що дозволить нам диференціювати різні види картин світу. Картина світу – упорядкована сукупність знань про дійсність, що сформувалась у суспільній свідомості. Існує безпосередня та опосередкована картини світу [68, с. 53].

Безпосередня картина світу – це картина, яку отримали в результаті прямого пізнання свідомістю навколишньої дійсності, що здійснюється за допомогою органів чуття та абстрактного мислення. Така картина світу є історично обумовленою – вона залежать від досягнутого до певного історичного етапу рівня пізнання та змінюється разом із зміною історичних умов, з досягненнями науки. Вона включає в себе змістовне та концептуальне знання про дійсність та сукупність ментальних стереотипів, що визначають розуміння та інтерпретацію явищ дійсності. Така картина називається когнітивною, оскільки вона є результатом пізнання дійсності та діяльності когнітивної діяльності та базується на сукупності впорядкованих знань – концептосфері. Наша культура задає когнітивну матрицю для розуміння світу, яка називається картиною світу [34, с. 57].

Мовна картина світу – це сукупність зафіксованих в одиницях мови уявлень народу про дійсність на певному етапі розвитку народу та відображене в мовних знаках і їх значеннях мовне впорядкування предметів та явищ, закладена в системних значеннях слів інформація про світ. Така картина

світу є обмеженою та наївною, оскільки повністю не передає ту, яка є у національній свідомості, оскільки мова називає та категоризує не все, що є у свідомості народу. За М.В. Піменовою, мовна картина світу – це сукупність знань про світ, відображених у мові, а також способи отримання та інтерпретації нових знань [46, с. 5]. Але ми погоджуємось тільки з першою частиною такого визначення, оскільки способи отримання та інтерпретації нових знань будуть відноситись до когнітивної свідомості, когнітивної картини світу. Таким чином, когнітивна картина світу та мовна картина світу пов'язані між собою як первинне та вторинне, як ментальне явище та його вербальне озвніщення, як зміст свідомості та засіб доступу дослідника до цього змісту [22, с. 77].

В.В. Красних протиставляє картину світу та мовну картину світу, вказуючи, що відмінності в мовних картинах світу не завжди свідчать про відмінності на певних ділянках картини світу (наприклад, люди розрізняють кольори, навіть якщо в їхній мові немає номінації для певного кольору). Лінгвістичні когнітивні структури беруть участь у формуванні мовної картини світу, у той час як матеріалом формування концептуальної картини світу є феноменологічні когнітивні структури. Останні мають вербальну оболонку та виступають в парі з лінгвістичними когнітивними структурами [30, с. 17; 67].

Отже, ми визначили дефініції понять "концепт" та "картина світу" згідно різних відходів та шкіл, але визначили одне: концепт – це ментальна структура, яка існує у нематеріальному просторі і виражається з допомогою вербальних та невербальних засобів; судити про когнітивну картину світу по мовній картині світу можна лише в обмеженому масштабі, зважаючи, що народ говорить тільки про ті речі, які мають комунікативну значимість, а вона, у свою чергу, пов'язана з цінністю концепту, який вона виражає, для культури народу.

1.1.2. Типологічні ознаки, класи та підкласи концептів. Типологія концептів досліджувалась і складалась вченими багатьох дисциплін, зокрема когнітивної лінгвістики, які в теоретичних дослідженнях визначення концепту прийшли до розуміння, що концепт є різнобічним терміном, який об'єднує різні види ментальних явищ, функцією яких є структуризація знань у свідомості людини, а також, що концепти – одиниці мислення, які за своєю організацією можуть різнитись при збереженні своїх основних функцій – структурувати знання та виступати одиницями розумового процесу. Типологія концептів необхідна оскільки типи знання, що виражаються концептами, різняться. Існує декілька підходів до визначення типів концептів в залежності від теоретичної позиції дослідника: структурно семантичний підхід, когнітивно-семантичний підхід, прагмасемантичний підхід та семантично-когнітивний підхід.

З точки зору структурної семантики, класифікація концептів пропонується як протиставлення параметричних та непараметричних ментальних утворень: параметричні концепти – ті, які асоціюються у лінгвокультурній свідомості з певними кількісними або якісними показниками (розмір (ГОРА), функція (ВИНТІВКА), об'єм (БІДНІСТЬ) тощо); непараметричні концепти визначаються на рівні відчуття, представлення та асоціації, тобто таких явищ, до яких неможливо застосувати будь-які критерії (КОХАННЯ, СОРОМ, ДУША) [22, с. 74].

Представник когнітивної семантики В.І. Карасик виділяє універсальні та специфічні концепти [21, с. 7]. Універсальні концепти мають наднаціональний характер і мають ціннісний, перцептивно-образний і понятійний компоненти: філософські, теософські, емоційні, фізіологічні утворення (БОГ, ВІРА). Такі концепти визначаються за соціодискурсивним оточенням і можуть матеріалізуватись в антонімічних парах (РАЙ – АД, ДОБРО – ЗЛО). Специфічні (культурні) концепти зв'язані з певною культурою – професійною етнічною, соціальною тощо – тобто, концепти, які в різних культурах або

субкультурах оцінюються по-різному (ГОСТИННІСТЬ) [9, с. 20]. Але Прохоров Ю.Е. вважає, що навіть універсальні концепти по-різному сприймаються в різних культурах і є особистісно специфічними [52, с. 158]. Ми вважаємо, що немає стовідсотково універсальних концептів, хоч ядро концепта і має певний однаковий образ, але все одно такий образ буде національно, історично суб'єктивним.

За прагмасемантичним підходом, концепти протиставляються як регулятивні та нерегулятивні [11, с. 67]. Регулятивні концепти мають в собі ідею певного орієнтира на норму, шаблон, що визначає фреймові сценарії та культурні доміанти поведінки людини в соціумі (ЗАКОН, ЧЕСТЬ) [23, с. 75].

Окрім філософського та когнітивного підходів, існує декілька підходів до визначення класів та підкласів концептів, наближених до лінгвістики: культурологічний, прихильником якого є Ю.С. Степанов [55], лінгвокультурологічний підхід (В.І. Карасик [21-24], С.Г. Воркачов [8-12], Г.Г. Слишкін [53], М.В. Піменова [45]), логічний підхід (Н.Д. Арутюнова [3]), семантико-когнітивний підхід (С.А. Жаботинська [16], А. Вежбицька [6], З.Д. Попова та І.А. Стернін [50], А.П. Бабушкін [5]), соціологічний підхід (Д.С. Лихачов [38]), когнітивно-дискурсивний підхід (О.С. Кубрякова [33], А.Н. Приходько [51]).

Перша класифікація з'явилася на початку ХХ століття завдяки досліднику С.А. Аскольдову, який розмежовував концепти як пізнавальні (схематичні та не деталізовані) та художні (індивідуальні). До структури художнього концепту входить емотивно-оціночний компонент та виражається у вигляді негативних, позитивних, аксіологічних та перцептивних складових [4, с. 271, 274].

За Ю.С. Степановим, який є прихильником культурологічного підходу, концепти поділяються на рамочні поняття та поняття з щільним ядром. Рамочні поняття визначаються основною актуальною ознакою, яка відображає

основний зміст концепту. Потім починається процес соціальної оцінки чи накладання рамок концептів та суспільні думки, сам соціум та суспільство, і такі концепти – це поняття із щільним ядром, які характеризуються своєю культурно значимою цілісністю [55, с. 41].

За лінгвокультурологічним підходом, В.І. Карасик запропонував таку класифікацію концептів: спеціалізовані етнокультурні та соціокультурні концепти, що виражають особливості культури; неспеціалізовані концепти, культурна специфіка яких мало виражена та потребує пошуку культурно значимих асоціацій; універсальні концепти, що не мають культурної специфіки [23, с. 9, 30-33].

За Г.Г. Слишкіним, концепти поділяються на дві групи: індивідуальні та колективні концепти. Учений застосовує принципи, запропоновані В.І. Карасиком для класифікації цінностей: розділяє їх на зовнішні, тобто соціально обумовлені, та внутрішні, тобто персонально обумовлені, звертаючи увагу, що між ними немає чітких меж. Таким чином Г.Г. Слишкін розділяє індивідуальні, мікрогрупові, макрогрупові, національні, цивілізаційні та загальнолюдські концепти [54, с. 14-15].

С.Г. Воркачов розділяє "концепти-автохтони", абстраговані від значень своїх конкретних мовних реалізацій та ті, які містять у своїй семантиці предметні та етнокультурні семи, а також "протоконцепти" - універсальні концепти, і "ноеми" - абстраговані від певної кількості мовних реалізацій та, які забезпечують еталон порівняння, необхідний для міжмовного зіставлення та перекладу [11, с. 269].

М.В. Піменова представила тричленну класифікацію концептів, що створюють концептуальну систему, способом актуалізації якої виступає мова. Усі концепти, об'єктивовані в мові, можуть бути розподілені по трьом класам: базові концепти, які є фундаментом мови та всієї картини світу (космічні, соціальні, психічні (духовні) концепти); концепти-дескриптори, які

кваліфікують базові концепти (діменсиональні, квалітативні, квантитативні); концепти-релятиви, які реалізують типи відносин (концепти-оцінки, концепти-позиції, концепти-привативи) [47, с. 129].

Вивченням та дослідженням культурних концептів займалася Н.Д. Арутюнова (логічний підхід), яка пов'язувала їх із загальним антропоцентричним направленням наукової парадигми. Виділивши культурні концепти як окремий клас, Н.Д. Арутюнова вважає, що культурні концепти мають функцію посередника між людиною та тією дійсністю, в якій вона живе [3, с. 17].

За семантично-когнітивним підходом, представниками якого є З.Д. Попова та Й.А. Стернін, аналіз типів знань, що виражаються мовними знаками, дозволяє виразити припущення про різні типи концептів у концептосфері народу. Представлення – це узагальнені чуттєво-наочні образи предметів чи явищ, також мають назву мисленнєві картинки. Схема – концепт, представлений узагальненою просторово-графічною або контурною схемою, гіперонім з ослабленим образом (ДЕРЕВО загалом – наглядний образ дерева загалом – ствол і крона, образ РІКИ як протяжності, смуги, схематичний образ ЛЮДИНИ – голова, тулуб, руки, ноги [50, с. 22]. Поняття – це концепт, який складається з найбільш загальних істотних ознак предмету або явища, результат їх відображення та осмислення (КВАДРАТ – прямокутний з рівними сторонами. Прототип – це образ типового представника класу, категоризованого концептом (КВІТКА – РОЗА, РОМАШКА) [67, с. 190]. Фрейм – мисленнєвий у цілісності його складових багатокомпонентний концепт, об'ємне представлення, сукупність стандартних знань про предмет або явище (МАГАЗИН – компоненти: купувати, ціна, коштувати, продавати тощо). С.А. Жаботинська виділяє п'ять видів фреймів, що складають між собою фреймову сітку. Це – предметний фрейм, таксономічний фрейм, посесивний фрейм, акціональний фрейм та компаративний фрейм [16, с. 14]. Сценарій (скрипт) – послідовність кількох епізодів у часі, стереотипні епізоди

з ознакою руху, розвитку. Сценарії можна назвати фреймами, що розвертаються у часі та просторі як послідовність окремих епізодів, етапів, елементів (РЕКОНСТРУКЦІЯ СТАДІОНУ). Гештальт – комплексна, цілісна функціональна мисленнєва структура, що упорядковує різноманіття окремих явищ у свідомості. Гештальт – цілісний образ, який поєднує чуттєві та раціональні елементи, динамічні та статичні аспекти об'єкта чи явища, що відображається (МОВЧАННЯ – люди зі стиснутими губами та виразними очами, пуста кімната, тиша) [5, с. 35].

Д.С. Лихачов класифікує всі концепти відносно **соціології**: універсальні (ЖИТТЯ, СМЕРТЬ), етнічні (БАТЬКІВЩИНА, ІНТЕЛИГЕНЦІЯ), групові (СЦЕНА), індивідуальні (ВІКНО) і підкреслює, що саме від степені знання культури, а саме рівня освіченості, вихованості тощо, залежить концептосфера конкретної людини. [38, с. 283]

Але існує багато концептів, які не відносяться до будь-якого класу чи рубрики. Наприклад, ідіоконцепти – ментальні утворення, які відображають світ цінностей окремо обраної особистості або авторські модифікації загальноприйнятих цінностей; концепти-символи – географічні та ландшафтні цінності, фольклорні та казкові персонажі (КУМІХО), літературні персонажі (ОБЛОМОВ); синтаксичні – типові пропозиції, зафіксовані конкретною структурною схемою простого речення та є типовим відношенням (НЕБУТТЯ, БУТТЯ); інсайтні, текстові концепти тощо [48, с. 32].

За когнітивно-дискурсивним підходом, запропонованим А.Н. Приходько вважає, що концепти логіко-філософського порядку – універсальні нерегулятивні ментальні утворення, які репрезентують наднаціональні цінності, виступають у двох основних підкласах: категоріальному та теософському. Категоріальні відображають єдиний когнітивний процес та несуть інформацію про класи об'єктів (КІЛЬКІСТЬ, ПРИЧИНА, ЧАС). Теософські концепти – універсальні, нерегулятивні та непараметричні

ментальні утворення з абстрактною семантикою (БОГ, ДОЛЯ, СМЕРТЬ) [14, с. 228]. Концепти телеономного порядку – найвищі духовні цінності, що утворюють та втілюють для людини моральний ідеал, прагнення до якого створює моральну виправданість її життя [8, с. 29]. Концепти антопоморфного порядку поділяються на емоційні, які відображають внутрішні реакції на дратівник та представляють етнічно та культурно обумовлене ментальне вербалізоване утворення, що включає в себе поняття, образ, культурну цінність [27, с. 53] (ЗАДОВОЛЕННЯ, СОРОМ); фізіологічні – відображають ідею норми та відхилення від неї, надаючи позитивну (СОН, СЕКС) та негативну (ГОЛОД, СПРАГА) оцінку фізичному стану людини, до яких також можуть відноситись біовітальні концепти (СТАРІСТЬ) [32, с. 23].

Майже у всіх сферах, пов'язаних з вивченням концепту, існують такі типи або класи концептів, як "культурний", "національний", "спеціалізований етнокультурний", "концепти-автохтони" тощо. Всі вони визначаються як одиниці колективного знання, що керуються найвищими духовними цінностями, вербалізуються у мові та пов'язані з етнокультурною специфікою [35, с. 47]. Етнокультурні концепти відображають етнічне світобачення, маркують картину світу та визначаються як словесно виражена змістова одиниця свідомості, збагачена культурними смислами та індивідуальними асоціаціями, що віддзеркалює основні етапи розвитку певної мови та культури [10, с. 49]. Етнокультурно маркований концепт віддзеркалює історію, досвід, культуру країни чи певного її регіону, відтворення його мовних репрезентацій повинно максимально відбивати внутрішній стан, думки, образи, що виникають у свідомості, асоціації жителів регіону [13, с. 41].

Отже, ми вияснили різновиди – типи та класи концептів, за допомогою чого у другому розділі зможемо визначити тип та клас обраного для дослідження концепту, а також пояснити його диференційні ознаки.

1.1.3. Структура концепту. У залежності від сфери вивчення концепту та дефініцій такого феномену, відрізняються і твердження щодо структуризації концепту. Більшість учених виділяють у структурі концепту образ, певне інформаційно-понятійне ядро та деякі додаткові ознаки, що означає схожість розуміння структури концепту в різних наукових школах. Згідно дуальної теорії, концепт має два типи структури: один тип становить ядро поняття, а другий – процедуру ідентифікації. Прототипи повинні бути обмежені процедурами ідентифікації. Вони пояснюють швидкі процеси категоризації, а також всі ефекти (прото)типовості [67, с. 194].

С.Г. Воркачов структурує концепт як понятійну складову (ознакова та дефініційна структура), образну складову (когнітивні метафори, що підтримують концепт у свідомості) та значеннєву складову – етимологічні, асоціативні характеристики концепту, які визначають його місце у лексико-граматичній системі мови [12, с. 7].

В.І. Карасик розділяє у структурі концепту образно-перцептивний компонент, понятійний, або інформаційно-фактуальний компонент, та ціннісну складову, тобто оцінка та поведінкові норми [24, с. 118].

Г.Г. Слишкін виокремлює в структурі концепту чотири зони – основні (інтразону та екстразону) та додаткові (квазізону та квазіестразону). Інтразона – це ознаки концепту, які відображують власні ознаки денотату, наприклад, ведмідь – любить мед, косолапий, сильний тощо. В екстразону входять ознаки, добуті з паремій та непрямих значень (лінивий (сильний ведмідь, але в болоті лежить), тяжкий (ведмідь – каток для укладки дороги)) і так далі [53, с. 6, 17-18]. Квазіінтразона та квазіекстразона пов'язані з формальними асоціаціями, що виникають у результаті співзвучності імені концепту з іншими словами, використанням евфімізмів [53, с. 65-66].

М.В. Нікітін розділяє в концепті образ, поняття, когнітивний імплікаціонал та прагматичний імплікаціонал [42, с. 59-60].

Наявність у концепті образного компоненту визначається нейролінгвістичним характером універсального предметного коду: чуттєвий образ кодує концепт і формує одиницю універсального предметного коду. Наявність образу в структурі концепту підтверджується прототипною семантикою: прототипи – найбільш чіткі та яскраві образи, здатні представити клас концептів у цілому, на основі чого людина виконує класифікаційну та категоризаційну діяльність [34, с. 54-56].

За Е. Марголіс та С. Лоренс, існує чотири наступні види структур концепту. Композиційна структура пояснення референції – це структура, яка співвідноситься зі змістом та референцією концепту за допомогою композиційної семантики. Будь-який лексичний концепт має такий тип структури, що залежить від того, чи можна вирішити проблеми аналітичності, незнання та помилок та чи можна насправді знайти визначення. Несемантична структура – це структура, яка не співвідноситься із змістом концепту, але суттєво сприяє іншій, теоретично важливій, пояснювальній функції концепту. Нереферентна семантична структура – це структура, яка співвідноситься зі змістом концепту, але ізольована від референтного зв'язку. Структура стійкого механізму – це структура, яка співвідноситься зі змістом концепту опосередковано, формуючи теоретично значущий стійкий механізм. Ці чотири різних типи структур вказують на цілий ряд нових теоретичних варіацій, які потребують вивчення [65, с. 212].

Е. Рош визначає прототип як одиницю, що проявляє властивості, спільні з іншими одиницями даної групи, а також як одиницю, що реалізує ці властивості у більш чистому вигляді та більш повно, без домішки інших властивостей [66, с. 29].

За Поповою та Стерніним, концепт має такі три базові компоненти у своїй структурі: образ, інформаційний зміст та інтерпретаційне поле. Чуттєвий образ у структурі концепту – неоднорідний, і формується за допомогою:

перцептивних когнітивних ознак, що формуються у свідомості носія мови в результаті відображення ним навколишньої дійсності за допомогою органів чуття (перцептивний образ); образних ознак, що формуються метафоричним осмисленням відповідного предмета чи явища (наприклад, когнітивною чи концептуальною метафорою). Когнітивний образ відсилає абстрактний концепт до матеріального світу. Метафори формують когнітивний чуттєво-наочний образ, який наповнює абстрактний концепт конкретним образним змістом, що дозволяє закріпити його в універсальному предметному коді мислення. При описанні змісту концепту виявленні когнітивні образи в процесі когнітивної інтерпретації повинні бути сформульовані як певні когнітивні ознаки, що входять до структури концепту. Інформаційний зміст концепту включає мінімум когнітивних ознак, що визначають основні та найбільш виразні відмінні риси предмету або явища, що концептуалізуються. Інформаційні когнітивні ознаки визначають сутність концепту, хоч таких ознак і не багато. Інтерпретаційне поле концепту включає когнітивні ознаки, які у тому чи іншому аспекті інтерпретують основний інформаційний зміст концепту та витікають з інформаційного змісту або оцінюють його. Інтерпретаційне поле неоднорідне і в ньому виокремлюються декілька зон – енциклопедична (об'єднує когнітивні ознаки, що характеризують ознаки концепту та вимагають знайомства з ними на базі досвіду, навчання, взаємодії з денотатом тощо), утилітарна зона (об'єднує когнітивні ознаки, що виражають утилітарне, прагматичне відношення людей до денотату концепту, знання, пов'язані з можливістю та особливостями його використання для практичних цілей), регулятивна зона (об'єднує когнітивні ознаки, що визначають що треба, а що не треба робити у сфері концепту), загальнооціночна зона (об'єднує когнітивні ознаки, що виражають загальну оцінку (добрий – поганий)), соціально-культурна зона (об'єднує когнітивні ознаки, які відображають зв'язок концепту з побутом та культурою народу: традиціями, історією тощо), пареміологічна зона (сукупність когнітивних ознак концепту, що об'єктивуються прислів'ями, приказками та афоризмами,

тобто сукупність тверджень та представлень про явище, що відображається у концепті, національних пареміях), ідентифікаційна зона (об'єднує когнітивні ознаки, що індивілізують концепт, ілюструють типове матеріальне втілення концепту в реальній дійсності – концепти з персоніфікаціями). Структура того чи іншого концепту може бути описана лише після того, як встановлено та описано його зміст – тобто виявлені когнітивні ознаки, що формують зміст концепту. Таким чином, в теорії та опису концептів необхідно розрізняти зміст та структуру концепту [50, с. 74-80].

Таким чином, більшість вчених схиляються до наступної структури концепту: образний компонент, який відповідає за уявлювані когнітивні образи в картині світу людини та змістовий компонент, який несе в собі сутність; усі інші варіації компонентів відрізняються від мети дослідження структури концепту та сфери діяльності дослідників.

1.2. Концептосфера та концептополе, концептополе макрорівня

Згідно різних підходів концептосферою називається: упорядкована сукупність концептів, які існують в виді узагальнених представлень, розумових картинок, схем, понять, фреймів, сценаріїв, гештальтів, що узагальнюють різні ознаки зовнішнього світу [7, с. 56]; сукупність психоментальних представлень етносу, які уявно оточують його мову [38, с. 281]; об'єктивно існуюча сукупність вербально позначених та вербально не позначених національно маркованих ментальних одиниць лінгвокультури, упорядкованих по принципу системності та організованих на основі множинності, цілісності, зв'язності та структурованості [51, с. 169]. Таким чином концептосфера може визначатись як система систем або "інформаційна база мислення" [50, с. 176].

Концептосфера етносу є цілісним феноменом та упорядкованою системою, яка структурується субсистемами. Існує дві концептосистеми – концептополя та концептофігурації. Розуміння системної організації концептів дає можливість рахувати, що концептосфера є системою вищого порядку, яка може поділятися на підсистеми, крайніми точками якої є концептосфера та концепт, між якими зв'язок встановлюється за рахунок концептополя [29, с. 148]. Концептополе – це системорелевантне утворення, які утворюють дискурсивні концептосистеми, що належать до різних концептополів. Дискурсивні конфігурації концептів – міжполеві формації концептів, які ситуативно утворюються в певних комунікативних середовищах. Такі конфігурації концептів відносяться не до певної людини а до всього етносу і зв'язок людини та концептосфери полягає в індивідуальному освоєнні ментальних конструктів свого етносу. Індивідуальні концептосфери тісно пов'язані з ідіодискурсом, існують в певній ідіосфері (художній картині світу) та мають дуальний характер, оскільки несуть суб'єктивний зміст [51, с. 172-176].

Концептополе – номінативне поле концепту, яке представляє сукупність ментальних одиниць, об'єднаних певним смислом, які відображають понятійну, предметну та функціональну подобу позначених концептом явищ з варіативними властивостями концептуального прототипу або інваріанту.

Концепт грає роль платформи, на якій будується ряд номінацій: синонімічні ряди, синтаксичні конструкції, стилістична маркованість. Наявність великого набору засобів номінації концепту означає не тільки багат шаровість його когнітивно-семантичної організації, але й складності всієї системи, до якої він входить, що підтверджує припущення про диференціальну нескінченність ментальних одиниць. Номінативне поле має комплексний характер та представляє упорядковану дослідником сукупність номінативних одиниць всіх частин мови [50, с. 46-48].

Концептуальне (концептивне) поле макрорівня – ментально та семіотично розроблена область етнокультурного простору, що об'єднує концепти як факти культури, а не мови [26, с. 54]. Концептуальне поле макрорівня відрізняється від лексико-граматичних та функціонально-понятійних полів: перше характеризується чітко вираженим семасіологічним підходом до аналізу мовної матерії та передбачає увагу до засобів "упаковки", тоді як друге базується на ономасіологічному підході та передбачає рух наукової думки від плану змісту до плану вираження; але перше становить симбіоз другого. Концептополе – певна ділянка концептосфери, що представляє стійке угруповання типологічно й семантично упорядкованих концептів, що спеціалізуються на організації когнітивно-семантичних просторів; з точки зору концептологічних позицій – це множинність однорідних концепт-об'єктів, об'єднаних єдиною логіко-смісловою лінією. Існують такі ментальні одиниці, як макроконцепт, гіперконцепт, гіпоконцепт, мезоконцепт та (ката)концепт (по шкалі зростання) [20, с. 40]. Макроконцепти – категоріальні ментальні одиниці, що репрезентують загальнолюдські поняття і, як правило, належать до категоріальних величин. Макро- та гіперконцепти позбавлені національної специфіки та не завжди мають спеціальні ім'я в картині світу, але чітко окреслені в науковій картині світу, де виступають високоабстрактними сутностями, що збирають національно марковані одиниці нижчих рівнів абстракції, що часто є розширеннями фізичних величин. Опис структури концептополя включає характеристику компонентів системи – форму, семантику та функцію, що задають ієрархію відношень та створюють концептуальні ряди [51, с. 182-185].

Таким чином, поле концепту є мікросистемою, яка існує всередині макросистеми – концептополя. Вони є різними, але тісно пов'язаними між собою засобами організації певних когнітивно-семантичних просторів, що формуються за рахунок ідеографічних (логіко-тематичних) груп (ката)концептів та конститують мовної картини світу. Іншими словами, між

полем концепту, концептополем та мовною картиною світу є прями відношення: остання з ідеєю вторинного існування світу базується на наявності у концептосфері окремо понятійно-сміслових ділянок.

1.3. Засоби репрезентації концепту

Однією з задач когнітивної лінгвістики є екстеріоризація внутрішнього змісту як рішення проблеми реалізації концептів. Такі задачі обумовлені потребою розмежування концепту та поняття (концепт є більш ширшим явищем, оскільки в ньому понятійний початок проходить через ряд асоціацій та оцінок, з'єднується з лінгвокультурним явищем), а також запереченням сумнівам щодо наукової релевантності концепту. Важливим моментом є розмежування двох семіотичних планів – плану змісту, тобто інтеріоризація, та плану вираження, тобто екстеріоризація). У першому випадку концепт репрезентується як феномен духовного рівня, ментальне явище, закладене в лінгвокультурній свідомості. У другому випадку мова йде про знакову форму, а також "семіотичну щільність" концепту [21, с. 4], що означає наявність ряду синонімів, фольклорних та літературних сюжетів, символів тощо.

Хоч серед теоретичних засад існує багато розбіжностей щодо визначення дефініційних ознак концепту, більшість вчених погоджуються щодо думки про план вираження концепту – існування у знакових формах. Знакова, лінгвістична природа концепту припускає закріплення його за певними вербальними засобами реалізації, сукупність яких створює план вираження відповідного лексико-семантичного поля, утвореного навколо ядра, представленого іменем концепту [2. с. 41].

Але мовна об'єктивація концепту однозначно не пов'язана з певним словом. У цьому сенсі концепт є дисперсним ментальним утворенням і може реалізуватися рядом вербальних і невербальних способів. Така особливість є

можливістю звернення до концепту за допомоги різних знаків. Але між мовними засобами та концептами не встановлюються односторонні зв'язки – мовні засоби апелюють до концепту і навпаки. Але зважаючи на той факт, що концепт – це ідея, яка виникає у свідомості ще на докомунікативному етапі мислинневого процесу і "шукає" собі вербальне вираження, можна сказати, що апеляція – це спрямованість концепту до знаку [74, с. 63]. Тобто, апеляція – це процес та результат кодування інформації за схемою "стимул-реакція" з точки зору мовця, а з точки зору адресату цей процес рухається навпаки – за схемою "реакція-стимул" і є репрезентацією концепту знаком. Існує багато способів ментальної апеляції та репрезентації концепту, наприклад, екстразона – вихід із концепту, інтразона – вхід в концепт за допомогою семантичного варіювання одиниць різних рівнів (лексем, фразеологізмів, словосполучень тощо). Найбільш актуальні концепти реалізуються не тільки вербальним, але й невербальним способом, наприклад, жестами. Апеляція до деяких концептів може виражатися за допомогою морфем, наприклад, зменшено-пестливі суфікси, або навмисно неправильне написання слова [51, с. 77-79].

Отже, механізм лінгвокультурної репрезентації концептів включає об'єктивацію, як парадигматичний спосіб їх відображення за допомогою, найчастіше лексичних, ресурсів мови, та суб'єктивацію, як синтагматичний спосіб вираження концепту за допомогою використання різних технік, які конкретизують, доповнюють, уточнюють його загальнокультурну значимість.

1.3.1. Репрезентація концепту (вербальна об'єктивація). Техніка об'єктивації концепту пов'язана зі створенням умов його правильного мовного тлумачення та є способом реалізації концепту конкретною мовною одиницею, яка має з ним номінативний зв'язок поза контекстом. Вербальна об'єктивація концептуального референта є вибором адекватного імені

концепту. Більша кількість концептів номінується лексичним шляхом, менша – синтаксичним та фразеологічним.

Лексична об'єктивація концептів – загальноприйнятий прийом ословлення концептів. Вона опирається на той факт, що слово може вбирати в себе узагальнений зміст безлічі форм вираження позамовного референта і є сферою засобів, які формують певні когнітивно-семантичні простори, тобто такою, що є посередньою між планом змісту та планом вираження концепту. Основна одиниця цього рівня – це лексичний знак. Як правило, лексична об'єктивація концепту є прийомом реалізації, що полягає у присвоєнні субстантивного імені (РАДІСТЬ, РАЙ), ад'єктивного, яке може відобразити національну специфіку його використання (귀국 – повернення на батьківщину), аббревіатурного (ПМЖ) [77, с. 89]. Лексична об'єктивація відображає найбільш продуктивний спосіб вербального втілення концептів – однослівний (синтетичний, синкретичний). Синкретична реалізація концепту має схильність концепту до своєї об'єктивації ряду одиниць (неможливо зрозуміти ЩАСТЯ без КОХАННЯ, МИР без війни). Деякі концепти існують в ментальному просторі культури у виді пар (ЖИТТЯ – СМЕРТЬ), або триад (ВІРА – НАДІЯ – ЛЮБОВ), що позначає об'єктивацію як процес, в якому одна ментальна одиниця актуалізується за допомогою іншої.

Синтаксична об'єктивація – це один з аналітичних (дискретних) прийомів вербальної репрезентації певного ментального конструкта через словосполучення (ДИМ ВІТЧИЗНИ, МІСТО-ГЕРОЙ) [28, с. 39].

Фразеологічна об'єктивація – ще один прийом аналітичного втілення концептів, який має на увазі відображення лінгвокультурного досвіду за допомогою фразеологічних одиниць, які є дискурсивними знаками, що тематизують певну предметно-референтну ситуацію [60, р. 298]. Така об'єктивація має два виміри: мовний (коли фразеологічна одиниця прирівнюється до певного концепту) та мовленнєвий (коли фразеологічна

одиниця відображає будь-яку рису концепту). У першому випадку мова йде про можливість фразеологічного втілення тих концептів, які не мають чіткого зв'язку з одним словом (БАБИНЕ ЛІТО), або тих, які належать до загальнолюдських цінностей (АХІЛЕСОВА П'ЯТА).

Хоч найбільш продуктивним прийомом об'єктивації концептів є лексичний, всі три прийоми мають одну спільну рису: вони є основою регулярної реалізації концепту знаком, який підтримує його у стабільному стані, роблячи загальновідомим. Лексемна та надслівна (стійкі вирази або словосполучення) форми реалізації концептів виступають їх первинними номінаціями, які сприяють породженню, архівації, модифікації смислів.

Отже, основними методами об'єктивації концепту є лексичний, синтаксичний та фразеологічний прийоми, які відображають як однослівний так і словосполучний спосіб втілення концептів.

1.3.2. Репрезентація концепту (вербальна суб'єктивація). Суб'єктивація концепту відображає техніку створення його вербального портрету та пов'язана з дискурсивною діяльністю людини, яка обумовлює її суб'єктивно-оціночне відношення до концепту та специфічне відтворення засобами вторинної номінації як об'єкту рефлексії. Суб'єктивація – варіативна репрезентація концепту в асоціативному полі індивіда, який знаходить в концепті додаткові нові особливості, що приводить до особистісної інтерпретації загального соціокультурного знання [39, с. 10]. Тобто, при свідомому чи несвідомому використанні концепту розставляються суб'єктивні смислові акценти та експлікуються індивідуальні пріоритети. Техніка суб'єктивації має на увазі прийоми матеріального представлення потенційних можливостей концепту, що опосередковується синтагматикою мовлення, продуктом якої є дискурс. Дискурсивна профілізація здійснюється за рахунок синонімічного, метафоричного, алюзивного та паремійного прийомів [70, с. 9].

Метафорична суб'єктивізація – прийом індивідуального вербального вираження концепту, який може бути аналітичного або синтетичного порядку. Наприклад, абстракції виражаються у мовній свідомості образно-метафоричними та сполучними асоціаціями [69, с. 16]. На сьогодні практикується трактування метафор за змістовими ознаками, що означає аналіз як самої метафори, так і метонімії, гіперболи, синестезії, перифрази – всіх тропів. Метафороподібними виразами вважаються всі образні конструкції, когнітивною основою яких є уподібнення об'єктів, що належать до онтологічних сфер. При такому підході важлива не окремо відібрана метафора, а вся система метафоричних моделей, що існують в даній культурі.

У результаті такого когнітивного процесу виникає термін концептуальної метафори – способу бачення та осмислення одного предмету чи явища через призму іншого. Якщо техніка реалізації займається понятійним шаром концепту, то метафорика аналізує перцептивно-образний та ціннісний компоненти: образи модифікуються, посилюються чи зникають, а цінність концепту підвищується або знижується [63, с. 52].

Синонімічна суб'єктивізація – спосіб синтетичної репрезентації певного концептуального інваріанту його семантичними варіантами. Синонімія робить можливою гармонізацію концептів в специфічній актуалізації в різних соціальних верствах – наприклад, сленг, арго, пейоративи тощо. У такому випадку ім'я концепту становиться гіперонімом для ряду близьких явищ: наприклад, концепт 기쁨/РАДІСТЬ має ряд синонімічних гіперонімів: 희열, 환희, 즐거움, 명랑, 반가움 [71, с. 150].

Синонімічна суб'єктивізація концепту пов'язана з двома способами номінації – первинним та вторинним. Первинний спосіб має на увазі повний набір значення слова, а вторинний – має неповний набір значення слова та сприяє створенню більшої виразності прихованих в ньому асоціативних начал концепту, тобто виходячи із концепту, що існує в виді ідеї чи образу, людина

підбирає щонайближчий синонім й актуалізує його [45, с. 135]. Оскільки точних меж ідеї чи концепту в процесі певної комунікативної ситуації немає, людина часто не в змозі вловити первинну номінацію і тому використовує синоніми – вторинно-номінативні репрезентанти, що і є причиною апелювання концепту до знаку. Коли людина знаходить альтернативу первинної номінації – вторинну, актуальним становиться часто метафорично забарвлений знак, через що на первинне значення слова накладається додаткові конотативні смисли, які зберігаються в індивідуальному або колективному досвіді людини [76, с. 34].

Алюзивна суб'єктивація концепту – один з проявів метафори у вигляді натяків чи жартів. Алюзія – стилістична фігура, що виражається у співвідношенні певного об'єкту мовлення з ситуацією чи подією та закріплена в текстовій культурі або усному мовленні [64, с. 125]. Найчастіше алюзія реалізується шляхом актуалізації одного імені концепту через інше завдяки асоціативним зв'язкам, оснований на конотативному значенні слова. Початковий образ визиває ряд асоціативних компонентів, властивостей чи інших додаткових параметрів і, таким чином, виражається алюзія. Наприклад, так може актуалізуватись концепт 영웅적 행위/ГЕРОЇЗМ у вигляді національних героїв – 이순신, 최남선. Також окремі алюзії (наднаціональні) можуть актуалізувати одразу декілька концептів: концепт 이순신, ЛІ СУН ЩІН може актуалізувати концепт ГЕРОЇЗМ та ПАТРІОТИЗМ, але треба пам'ятати, що в різних культурах один концепт може мати різні відтінки [78, с. 208]. Алюзивно суб'єктивовані концепти можуть зустрічатися в перифразах та порівняльних конструкціях, де вони використовуються у вигляді натяку на загальновідомий факт, історичну або міфологічну фігуру [72, с. 65].

Паремійна суб'єктивація – один із способів аналітичної репрезентації концептів, оснований на культурному потенціалі прислів'їв, приказок, загадок, афоризмів, анекдотів. Такий спосіб репрезентації не тільки додає

емоційної забарвленості, але й фіксують смислові трансформації, що є в мові та культурі [27, с. 118].

Таким чином, паремійна суб'єктивація концепту має дві площини: паремія може сама втілювати концепт, а також може слугувати засобом його лінгвокультурної суб'єктивації. Утворення ідіом, які можуть суб'єктивувати концепт, відбувається в основному на основі метафоризації. Формування семантики ідіом – це синтез когнітивного наміру, існуючого в мовній свідомості образу (у вигляді гешталту) та утвореного від нього знання. Усі вони реалізуються в номінативній творчості народу.

1.4. Методологічні засади дослідження: концептуальний аналіз (підходи та методи)

Одночасно з розвитком лінгвоконцептології та концептуальної семантики такі мовознавці, як Е. Рош [66], Е. Сміт [67], С.Г. Воркачов [8-12], В.І. Карасик [21-24] тощо почали створювати шляхи та методи концептуального аналізу. Концептуальний аналіз – способи та методи реконструкції мовної картини світу, об'єднані спільною метою – експлікація концепту, тобто пізнання фрагменту дійсності, що стоїть за іменем та, врешті, вираження його у мові. Концептуальний аналіз, на відміну від класичного семантичного, є більш узагальненим, має високій рівень абстракції, де компоненти об'єднані у концептуальні мережі, і спрямований на актуалізацію знання про світ із моделюванням концепту, а не на тлумачення значення слова [31, с. 47]. На сьогодні існує ряд підходів до вивчення концепту: логічний, лінгвокультурологічний, лінгвокогнітивний, психолінгвістичний, аксіологічний, прототиповий, філософський, семантико-когнітивний, семантико-прагматичний та інші, але основними відносно мети нашого дослідження є семантико-когнітивний та лінгвокультурний підходи. Вибір методів опису смислової структури концепту залишається суб'єктивним та

визначається змістом, який вкладає автор в термін концепт, матеріалом дослідження та типом досліджуваного концепту [17, с. 24].

Дослідники використовують сучасні методики опису та вивчення концептів: теорія профілювання, теорія вертикальних синтаксичних полів, теорія концептуального аналізу виявлення гештальтів, теорія вертикального контексту. До опису когнітивних структур належать фреймова семантика, теорія метафори та метонімії, сценарії, фрейми, когнітивні прототипи. Також використовуються етимологічний, дефініційний, паремійний, компонентний види аналізу, інтерпретаційний, польовий, дистрибутивний аналізи, а також метод асоціативного експерименту, методика логічних предикатів, функціонально-стилістичний та лексико-граматичний підходи [49, с. 131].

Основними етапами та принципами семантико-когнітивного аналізу концепту є: побудова номінативного поля концепту; аналіз та опис семантики мовних засобів, що входять до номінативного поля концепту; когнітивна інтерпретація результатів опису семантики мовних засобів – виявлення когнітивних ознак, що формують досліджуваний концепт як ментальну одиницю; верифікація отриманого когнітивного опису у носіїв мови (факультативно); опис змісту концепту у вигляді переліку когнітивних ознак. Наступні етапи моделювання концепту: опис макроструктури концепту (атрибуція виявлених когнітивних ознак образному, інформаційному компонентам та інтерпретаційному полю, а також встановлення їх відповідності у структурі концепту); опис категоріальної структури концепту (виявлення ієрархії когнітивних класифікаційних ознак, що концептуалізують відповідний предмет чи явище, та опис концепту як ієрархії когнітивних класифікаційних ознак). Результатом моделювання концепту в рамках лінгвоконцептологічного дослідження є мовленнєве та графічне представлення змісту концепту у вигляді польової структури [50, с. 111-115]. На основі кількісної представленості певної групи ознак, робляться висновки

про значимість мовної картини світу певних когнітивних ознак в осмисленні концепту [1, с. 134-136].

В.А. Маслова (лінгвокультурний підхід) створила методику опису концепту для вивчення культурно значимих концептів з точки зору виділення ядра та периферії в структурі концепту. Для дослідження сутності концепту В.А. Маслова пропонує наступну методику: визначення референтної ситуації, до якої належить концепт (на основі художнього твору); встановлення місця даного концепту в мовній картині світу та мовній свідомості нації через використання енциклопедичних та лінгвістичних словників; при цьому словникова дефініція рахується ядром концепту; вивчення етимології та врахування її особливостей; залучення художніх текстів та пареміологічних одиниць; зіставлення отриманих результатів з аналізом асоціативного зв'язку основної лексеми (ядра); розгляд аналогій інтерпретацій концепту в живописі, скульптурі тощо. [40, с. 46; 58-59].

М.В. Піменова (лінгвокультурний підхід) дотримується наступної методики концептуального аналізу: виявлення етимона слова, тобто дописемної історії концепту; вивчення кореневої групи – групи слів, які були утворені від цього етимону; вивчення основних видів вживання похідних слів у діячності (виявлення епідигматичних відношень); вивчення основних видів вживання похідних слів на синхронному рівні (виявлення синтагматичних відношень); виявлення парадигматичних відношень словосполучення-концепту; зіставлення даного слова з аналогічним словом-концептом в інших мовах [45, с. 179-180].

Після наведення методів дослідження концептів можна зробити висновки, що більшість вчених пропонують базувати методику аналізу концепту на аналізі засобів його репрезентації, наприклад, враховувати дефініції, фразеологізми, художні тексти та індивідуально-авторське осмислення концепту [41, с. 43-47].

Отже, ми вважаємо застосування комплексної методики дослідження концепту найбільш доцільним, оскільки це відображає його об'єктивний поліморфізм та дозволяє найбільш повно представити структуру та зміст концепту, а також виявити його національно-культурну специфіку.

Висновки до розділу 1

За допомогою викладення та аналізу теоретичного матеріалу першого розділу, ми зможемо чітко окреслити подальше практичне дослідження. Ми опрацювали та проаналізували такі теоретичні знання, як:

- 1) визначення поняття "концепт" та "картина світу", вивчення різних підходів до його визначення, виокремлення типів, класів та підкласів надасть змогу визначити місце етнокультурно маркованого концепту **ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА** в національній картині світу корейців;
- 2) окреслення параметрів понять "концептосфера" та "концептополе" надає можливість створити власне концептополе аналізованого концепту на основі корейських художніх творів;
- 3) відомі підходи та методи концептуального аналізу допоможуть створити власний план концептуального дослідження відносно поставленої мети дослідження, враховуючи моделювання концепту (його макроструктури, категоріальної структури);
- 4) визначення традиційних способів семіотичної реалізації концепту, що робить можливим виявити засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту **ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА**, що і є головною метою нашого дослідження.

РОЗДІЛ 2

МОДЕЛЮВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНО МАРКОВАНОГО КОНЦЕПТУ *ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА* НА МАТЕРІАЛІ КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

2.1. Методологія, методи та методики дослідження етнокультурно маркованого концепту *ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА*

Як зазначалося у першому розділі, є декілька підходів до концептуального аналізу відносно школи вивчення, але оскільки мета нашої роботи є визначення засобів репрезентації етнокультурно маркованого концепту *ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА*, ми розробили план концептуального дослідження на основі семантико-когнітивного та лінгвокультурного підходів.

1) Виявлення ознак концепту на основі історичного фону формування картини світу корейців та аналізованої літератури.

2) Моделювання концепту: етимологічний, лексикографічний, дефініційний аналіз; опис макроструктури концепту для виявлення його ознак (образний, інформаційний компоненти та інтерпретаційне поле); опис категоріальної структури концепту, опис ієрархії когнітивних ознак та верифікація значень.

3) Визначення засобів репрезентації концепту: виявлення засобів вербальної об'єктивації та суб'єктивації концепту; мовленнєве та графічне представлення засобів репрезентації ознак концепту.

Протягом вищевказаних етапів ми будемо використовувати наступні методи та методики.

1) Для виявлення ознак на основі історичного фону формування концепту ми використовували загальнонаукові методи дедукції та аналізу, а також логіко-психологічний прийом для виділення ознак концепту *ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА*.

2) Наступним етапом нашого дослідження є моделювання концепту, тобто застосування методу модулювання лінгвістичних досліджень – розробка дешифрувальної моделі концепту (обмежившись двома текстами). У процесі моделювання концепту ми застосовуємо описовий метод, в який входить соціологічний та етимологічний прийоми – визначення походження слова; лексикографічний та дефініційний аналіз для тлумачення значення слів за допомогою словників. Для того, щоб описати макроструктуру концепту **ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА**, ми скористались контекстуальним аналізом та логіко-психологічним прийомом для визначення складових образного, змістового компонентів концепту, а також інтерпретаційного поля, при цьому визначивши ознаки концепту, використавши компонентний та описовий методи. Для опису категоріальної структури концепту, ми структурували та інтерпретували виділені ознаки концепту за допомогою описового, структурного методів та методу категоризації, а також верифікували отримані ознаки, використавши кількісний аналіз (процедуру кількісних підрахунків) та визначили відсоткові значення, тобто яскравість ознаки концепту.

3) Для визначення засобів вербальної об'єктивації та суб'єктивації ознак концепту, ми використали методи індукції та синтезу, метод формації на лексичному рівні слів (способи їх реалізації), прийом стильового аналізу описового методу для визначення стилістичних засобів мовлення (тропів), застосували методику моделі опису в термінах (логічний аналіз) синтаксичних та фразеологічних форм слів. Останнім етапом нашого дослідження є мовленнєве та графічне представлення засобів репрезентації концепту **ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА**, надані в додатках.

Отже, на основі відомих семантико-когнітивного та лінгвокультурного підходів, ми створили поетапний план дослідження концепт **ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА**, кінцевою метою якого є визначення засобів репрезентації даного концепту. Основними методами нашого дослідження є загальнонаукові методи дедукції та аналізу, метод модулювання, описовий та логічний методи.

2.2. Виявлення національних специфічних ознак концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі історичного фону формування сучасної корейської літератури

На кінець XIX – початок XX століття припадає період колонізації Кореї Японською імперією. Заключаючи договори з Росією, Англією, Японія поширювала свої права на владу в Кореї, а поворотним моментом у корейсько-японських стосунках стала Російсько-японська війна (1904-1905), яка завершилася трагічними наслідками для Кореї. 1905-1910 р.р. почалась активна колонізація Кореї, під японським контролем залишилась вся система управління Кореї: від фінансів і зовнішньої політики до телеграфів та земельних угідь. Корейська армія була розпущена з метою ліквідації незалежності Кореї, управління комунальною системою велось японцями: засоби транспорту, телеграф, комунікації, пошта. Проводився ряд реформ, метою яких було підлаштування соціально-економічних реалій Кореї до потреб японської експансії: закриваються іноземні посольства та відкликаються корейські дипломатичні представники із-за кордону. Усі договори з іноземними державами Корея могла заключати лише зі згоди Японії. Після проведення грошової реформи (1904-1905) корейські фінанси почали контролюватися японським "Першим банком". Японія почала проводити пропаганду ідей "єдиних коренів" японського та корейського народів ("Японія і Корея – одне ціле") і проголосила корейську мову і культуру гілкою японської мови і культури, а також популярною стала політика геноциду. Були дозволені тілесні покарання та ігнорувалися права людини, тобто відбувалася національна дискримінація (наприклад, зарплатня корейців була вдвічі менша за зарплатню японців за однакову роботу). Окрім цього, проводився незаконний експорт продовольчих товарів, що стало однією з причин депресії національної економіки [36, с. 329-336, 362, 367].

Японці отримали монопольні права на користування лісними, природними ресурсами та рибпромисловими ділянками. Була встановлена

монополія генерал-губернаторства на продаж речей домашнього вжитку. У владі генерал-губернатора з'явилося 40% орних земель країни. Більше 70 % продукції сільського господарства вивозилося в Японію. Орендна земельна плата зіставляла 50-70 % врожаю, а позики – 60-70 %. Існувало більше 52 податків, що сприяло втрачання селянами своїх земель [59, с. 102]. У 1912-1939 р.р. у селян не було можливості зарізати худобу задля вжитку, оскільки адміністративні японські розпорядження забороняли робити пояснюючи, що це "суперечило розумінню гігієни". Робочий день міг тривати до 17 годин безупинної праці і весь пролетаріат голодував через неможливість мати достатньо грошей, земель, їжі [57, с. 97].

У сфері культури Японія припинила видання книг і газет ("Хвансон шінмун", "Техван мінбо") корейською мовою. Корейська мова стала іноземною, а офіційною – японська. Були закриті корейські театри, музеї, заборонені національні корейські свята, вдягання корейського національного одягу, прослуховування корейської музики. Заборонено створювати корейські організації (як політичні, так спортивні, літературні, наукові) [59, с. 103].

Отже, згідно історичного фону формування корейського світогляду, вираженого в сучасній корейській літературі, можна виокремити такі припустимі ознаки концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, які ми будемо досліджувати далі у цьому розділі: *окупація (колонізація) Кореї Японською імперією, ліквідація незалежності Кореї, реформування системи управління Кореї, пропаганда ідей про криву спорідненість, політика геноциду, національна дискримінація, депресія, голод.*

2.3. Моделювання етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА

2.3.1. Етимологічний, лексикографічний та дефініційний аналіз основних компонентів етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА. Мовні одиниці є засобами відображення

культури, а, відповідно, складові мовні одиниці концептів складають культурно марковану лексику. Оскільки наш концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА є складним, перед безпосереднім концептологічним аналізом, нам треба зробити етимологічний та лексикографічний аналіз мовних одиниць, що входять до складного концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, оскільки це дозволить сформувати концептуальне поле концепту, дослідити проблему формування вербалізованої концептосфери, вивчити концепт у діяхронічній площині, пояснити інші концептуальні риси та визначити репрезентації та їх засоби вираження на основі тексту.

Концепт БАТЬКІВЩИНА є одним з ключових концептів культури, оскільки він присутній у будь-якому культурному середовищі та є універсальним [19, с. 53]. БАТЬКІВЩИНА є концептом загальнолюдським – у системі цінностей людини та суспільства він займає одне з перших місць. Дослідження показали [75, с. 130], що "загальнолюдська цінність" БАТЬКІВЩИНА є реляційним поняттям: у його структурі обов'язково повинне мати місце параметр відношення, це завжди "персональне", "своє" особистісне місце або місця, архетипово протиставлені "чужим" місцям, чужині. У структурі цього концепту виділяються дві семи "Батьківщина 1" – мала батьківщина, що співвідноситься зі "своїм", рідним місцем і "Батьківщина 2" – велика батьківщина як простір історично складеної "колективно своєї" геополітичної ніші [19, с. 54]. Концепт БАТЬКІВЩИНА має наступні загальні ознаки, які виступають релевантними для нашого дослідження: "Батьківщина" – місце народження індивіда; "прабатьківщина-1" – місце народження батьків (предків) індивіда; "прабатьківщина-2" – місце походження народу; "місце проживання" – місце, де індивід проживає протягом довгого часу, яке вважає своїм будинком; місце, до якого у індивіда сформувалося стійке позитивне відношення ("емоційна прив'язаність"); місце, протипоставлене будь-якому іншому місцю ("свій-чужий") [73, с. 69-81].

По-перше, ми розглянемо етимологію слова БАТЬКІВЩИНА. В українській мові існує синонімічний ряд "Батьківщина-вітчизна".

"Батьківщина" – від слова "батько" із коренем *бать*, і означає, що йдеться про батьків, пращурів, а слово "вітчизна" етимологічно пов'язане зі словом *отець*, сучасна форма якого походить від праслов'янської *отьсь*, що була присвійною і, в свою чергу, розвилася з індоєвропейської *atikos* – «батько». У формі *вітчизна* розвинутий протетичний звук *в*, а звук *о* в закритому складі перейшов в *і*; корінь тут *вітч-* суфікс *-изн-*, флексія *-а* (аналогічні утворення: *дідизна*, *материзна* та ін.); тобто як лексема "Батьківщина", так і "вітчизна" походять від одного слова "батько".

У словнику української мови [80] надаються такі визначення слову *батьківщина*: 1.1. Країна стосовно до людей, які народилися в ній і є її громадянами; *вітчизна*. // Місце народження кого-небудь. 1.2. *перен.* Місце зародження, походження або виникнення чого-небудь. 2.1. Спадщина від батьків. 2.2. *заст.* Спадковий маєток. "Батьківщина (Вітчизна)" – країна, що належить даному народові; вужче – рідний край, місце народження тієї чи іншої людини. Поняття "Батьківщина" позначає країну предків (батько, батьків) людини, а також часто має емоційний підтекст, що означає, що деякі відчують до батьківщини особливе, сакральне почуття, яке поєднує любов і почуття патріотизму [43, с. 26].

У російсько-корейському словнику [83] надані такі значення слова "батьківщина (рос. родина)", як *고향, 조국, 모국*. Для слова "вітчизна (рос. отечество)" вказані лексеми *조국, 본국, 고국*. Слід зазначити, що у корейській мові завдяки слово-утворюючим можливостям лексем китайського походження можливе утворення ряду понять, в значенні яких є аналогічна лексико-семантична характеристика: *고향, 모국, 조국, 고국, 가국, 본국, 향국, 향리, 고구, 고산, 고원* тощо, але основними є *고향, 모국, 조국, 고국*.

У корейській мові лексема *고향* є лексемою китайського походження, у склад якої входять ієрогліфи 故 <고> із значенням <옛> (старий, древній), та 鄉 <향> і значенням <시골> (село, рідне місце) [81].

У тлумачному словнику корейської мови [81] значення лексеми 고향 (故郷) представлено як: 자기가 태어나서 자란 곳 (місце, в якому я народився і виріс), 조상 대대로 살아온 곳 (місце, в якому жили декілька поколінь предків), 마음속에 깊이 간직한 그림고 정든 곳 (рідне місце, яке я зберігаю глибоко в серці), 어떤 사물이나 현상이 처음 생기거나 시작된 곳 (місце, де щось з'явилося вперше).

Лексеми 모국, 조국, 고국 також є лексемами ханмунного походження. У склад 조국 входять ієрогліфи 祖 <조> (предок) і 國 <국> (країна), зі значенням 조상 때부터 대대로 살던 나라 (країна, де жили мої предки). Аналогом цього слова в українській мові є "батьківщина", "вітчизна", оскільки значення коренів слів збігаються у значенні – "предок, батько". 모국 має значення 자기가 태어난 나라 (країна, в якій я народився) і складається з ієрогліфів 母 (мати) і 國 (країна), в яких виражається архетип матері, як в англійському слові motherland. Лексема 고국 має такі значення: 1) 역사가 오래된 나라 (країна з довгою історією) та 2) 주로 남의 나라에 있는 사람이 자신의 조상 때부터 살던 나라를 이르는 말 (країна, у якій жили всі предки людини, яка зараз не живе на цій землі). У другому значенні використовується ієрогліф 故 (перший склад), який означає "зв'язок" та "основу".

У словнику української мови [80] вказане таке тлумачення слова окупація – тимчасове захоплення частини або всієї території однієї держави збройними силами іншої держави. Слово походить від латинської *occipatio* – "зайняття", далі з *occipare* – "займати", далі з *ob* – "до, проти, перед" та *capere* – "брати", "отримувати" (значення стосується проіндоєвропейської мови – слова *kap* – "хватати").

Словник російсько-корейської [83] мов надає такі позначення "окупації": 점령(占領), 점거(占居), 점유. Ханмунна лексема 점령 складається з двох ієрогліфів – 占 <점> ("захоплення") та 領 <령> ("керувати, командувати") і

разом з лексемою 점거 (居 <거> – "заволодіти", "жити") та 점유 (有 <유> – "бути", "жити", "зайняти") мають значення: 어떤 장소를 차지하여 자리를 잡음 (зайняти місце/жити, заволодівши територією; 물건이나 영역, 지위 따위를 차지 (зайняття речей, території, позиції). Але говорячи про окупацію Японією території Кореї вживається термін 일제강점기 (<日帝^強占期> – окупація Кореї Японією) – 1910 년의 국권 강탈 이후 1945 년 해방되기까지 35 년간의 시대 (35-річний період з 1910 захвату державного суверенітету по 1945 рік – рік визволення) [82]. Перші два ієрогліфи 日帝 <일본 제국> позначають "імперія Японія", а останні три ієрогліфи 強占期 <강점기> позначають 강제로 점령한 시기 – "період насильницької окупації".

Проаналізувавши етимологію, тлумачення значень складових концепту "ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА" – ОКУПАЦІЯ та БАТЬКІВЩИНА, задаючи різні конотації у носіїв української та корейської лінгвокультур, є досить розвинутим у мові, що знаходить відображення у довідковій літературі та виявили як співвідносність корейської та української культури, зокрема в етимології слова, так і зміни в результаті лінгвальних та екстралінгвальних чинників.

2.3.2. Опис макроструктури концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі корейських художніх творів.

2.3.2.1. Опис макроструктури концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художнього твору "Батьківщина" Хьон Джін Гон. Першим етапом моделювання концепту є опис його макроструктури. Виявлені когнітивні ознаки концепту будуть розподілені по основним компонентам концепту – образному компоненту, інформаційному змісту та інтерпретаційному полю.

Образний зміст концепту – 45,8 %. Образний зміст концепту включає перцептивний образ, який відображає чуттєві представлення людей про ОКУПОВАНУ БАТЬКІВЩИНУ, а також когнітивний образ, який відображає смислові зв'язки (метафоричний, метонімічний) зміст концепту з іншими концептами. Перцептивний образ:

Зоровий образ – 26,5 %: 대구 (місто Тегу); 서울 (місто Сеул); 두루마기 (турумагі); 기모노 (кімоно); 옥양목저고리 (традиційний корейський жакет); 중국식 바지(китайські штани); 짚신 (солом'яне взуття); 세 나라 사람 (люди трьох національностей); 중국 사람(китаєць); 일본 사람 (японець); 동양 삼국 옷 (одяг трьох національностей); 도쿄 (місто Токіо); 오오사까 (Осака); 기름낀 얼굴 (блискуче обличчя); 찡그리기(похмурий вираз, похмурість); 주름 (зморшки); 뺨살이 실룩실룩 (тремтіння м'язу над вилицями); 눈물이 피다 (повно сліз); 늙어지다 (робити старшим); 역둔토 (земельні ділянки при поштової станції); 사삿집 땅 (власна земля); 농촌 (сільська громада); 동양척식회사 (Східна Будівельна Компанія); 서간도 (західний Кандо); 번들번들함은 눈물 (блиск сльоз); 신의주 (Сунджу); 안동현 (Андон); 일본 (Японія); 규슈 탄광 (вугільні шахти в Кюсю); 오오사까 철공장 (чавуноливарний завод в Осаці); 고국산천 (гори і струмки батьківщини); 반가와하는 사람 (знайомі обличчя); 폐농이 되다 (стати містом-привидом); 썩어 넘어진 서까래 (крокви згнили і попадали); 뿔뿔 구르는 주추 (розкидане каміння фундаменту); 먼산을 보다가 (дивився на далекі гори); 굵직한 눈물 뒤방울이 똑똑 (дві горошини покотились по щоці); 고향 사람 (земляк); 동리 (село); 산송장이 되 (виглядала наче живий метрвець); 집도 없고, 부모도 없다 (ні дому, ні батьків немає); 일본집 (японська родина); 그 이들이들하던 얼굴빛도 마치 유산을 끼얹은 듯하더라 (шкіра, яка була такою гладкою та м'якою, виглядала ніби обвуглена кислотою); 일본 우동집 (японське кафе рамьону); 벼섬 (рисове поле); 공동묘지 (кладовище); 유곽 (бордель).

Тактильний образ – 0,5 %: 흙 한 번 만져 보지도 않다 (жодного разу не торкнутися землі).

Смаковий образ – 1,6 %: 일본 음식은 너무 싱거워서 처음에는 속이 뉘엇거린다 (японська їжа – на стільки прісна, що майже не знудило); 소태나 (гірка рослина); 흰 죽 한모금 (ложка рисової каші).

Звуковий образ – 2,8 %: 일본말 (японська мова); 중국말 (китайська мова); 경상도 사투리 (Кьонсанський діалект); 대답이 냉랭하고 불친절하다 (холодна та непривітлива відповідь); 중이 염불하듯 (ніби сутри буддійського монаха).

Деякі ознаки – 1,1 % (враховані до рубрики перцептивний образ, можуть водночас розглядатися і як когнітивні образи, оскільки відповідні номінації мають непряме значення): 고추를 끄적이 많이 먹다 (їсти незбагненну кількість червоного перцю) – є водночас перцептивним смаковим образом та когнітивним образом, який позначає культурні навички; 나는 그 눈물 가운데 음산하고 비참한 조선의 얼굴을 똑똑히 본 듯싶었다 (серед тих сліз я ніби побачив похмуре злиденне обличчя Чосону) – є перцептивним зоровим та когнітивним образом – викликані почуття.

Тобто, перцептивний образ складає 32,6 % від загальної кількості когнітивних ознак.

Когнітивний образ концепту. Когнітивний образ представляє уподібнення якостям людей, народу. У якості когнітивних образів інтерпретуються метафоричні та метонімічні характеристики денотата концепту.

Моральні якості – 0,5 %: 20원을 받고 대구 유곽에 팔아먹은 것이었다 (продав її в бордель в Тегу за 20 вон) – Корею було віддано Японському правлінню шляхом підписання договору.

Фізичні якості – 7,7 %: 얼굴이 웃기 보다 쩡그리기에 가장 적당한 얼굴임을 발견하다 (виявити, що його обличчю більше пасує похмурий вираз,

ніж посмішка) – метафоричне значення – у часи окупації обличчя, тобто Корея, не могла бути радісною, тільки сумною та похмурою; 녁녀지는 못하다 (жити в злиднях) – синекдоха: не тільки одна людина жила в злиднях, а цілий народ; 동리는 점점 쇠진해 갔다 (село потрохи знищувалось) – синекдоха: через окупацію Кореї Японською імперією не одне село знищувалось, а вся країна; 어머니는 영양 부족하다 (мати недоїдала) – синекдоха: недоїдала вся країна; 썩어 넘어졌다 (згнили та попадали (крокви)) – синекдоха: гнила та розпадалась вся країна; 혈어 짓혀 놓다 (бути розкиданим) – синекдоха, йдеться мова про каміння фундаменту будівель, яке було розкидане на батьківщині головного героя, але по суті – це означає руйнацію, яку переживала в той час Корея; 몸에 몹쓸 병이 들어 (підхопити заразну хворобу) – синекдоха: Японська окупація і є руйнівною заразною хворобою; 나이 늙어지다 (постаріти) – старіла країна швидше, ніж будь-коли, оскільки на її території все знищувалось – як фізично, так і культурно; 산송장이 되다 (стати живим мерцем) – синекдоха, живим мерцем стала Корея – вона існувала, і корейці жили, але її було вбито окупацією; 별안간 간 곳을 모르게 되다 (безслідно зникнути) – мається на увазі незалежність Кореї; 머리가 훌렁 다 벗어졌다 (волосся стало тонким та повипадало); 눈은 폭 들어가다 (очі впали), 얼굴빛도 마치 유산을 끼얹은 듯하다 (шкіра виглядала ніби обвуглена кислотою) – Японська імперія руйнувала Корею; 나는 그 눈물 가운데 음산하고 비참한 조선의 얼굴을 똑똑히 본 듯싶었다 (у його сльозах я ніби побачив злиденне обличчя Чосону).

Викликані почуття – 5 %: 눈엔 눈물이 괴다 (очі наповнені сльозами); 외롭다 (самотній); 눈이 번들번들함은 눈물이 쏟아졌음 (блиск в його очах пророчив сльози); 굵직한 눈물 뒤 방울이 똑똑 떨어지다 (дві горошини покотились по щоці); 가슴이 터지더마 (це розбило мені серце); 그의 얼굴은 더욱 칙을했다 (його обличчя стало ще сумнішим); 어린 마음에 매우 탐탁하게

생각 하였었다(у минулому) що зробило його молоде серце щасливим); 부모도 없고 쓸쓸한 돌무더기만 눈물을 자아낼 뿐이었다 (більше нема ні її будинку, ні її батьків, а лишилась тільки груда каміння, яка викликала струмок сліз); 가슴을 찌는 듯한 괴로운 한숨을 쉬더니만 그는 지난 슬픔을 새록새록이 자아내어 마음을 새기기에 지쳤음이다 (він болісно зітхнув, ніби хтось сильно давив на його живіт, і виглядав виснаженим через стару журбу, яка знов з'явилась в думках); 참혹한 사람살이를 듣기에 쓴물이 났다 (болісно чути про жорстоку долю). Усі репрезентанти, які позначають викликані почуття є метафорами, оскільки позначають журбу – перенесення значення на Корею за часів окупації.

Когнітивні образи складають 13,6 % від усіх когнітивних ознак.

Образний компонент в цілому об'єднує 45,8 % когнітивних ознак, які формують зміст концепту.

Інформаційний зміст концепту – 12,1 %. Інформаційний зміст концепту формується когнітивними ознаками, які характеризують сутність та диференційні елементи концепту, що досліджується. Інформаційний зміст концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА формується наступними когнітивними ознаками:

- *Захоплена рідна земля* – 3,3 %: 대구 (місто Тегу); 서울 (місто Сеул); 신의주 (Сунджу); 안동 (Андон); 고향 (батьківщина); 조선 (Чосон).
- *Окупація Кореї Японською імперією* – 2,2 %: 일본 (Японія); 일본 사람 (японець); 일본말 (японська мова); 타국 (чужина).
- *Наслідки колоніальної політики* – 2,2 %: 넉넉지는 못하다 (жити в злиднях); 고향이 통 없어졌다 (батьківщини взагалі не стало); 썩그리기 (похмурість); 사는 것이 아니라 억지로 버티어 갈 제 (не жити, а виживати).
- *Журба по втраченій батьківщині* – 1,6 %: 눈엔 눈물이 괴다 (очі наповнені сльозами); 깊은 슬픔을 술로 녹이다 (розтоплювати смуток алкоголем); 눈물 뒤 방울이 뚝뚝 떨어진다 (полились горошини сльоз).

- *Национальна свідомість* – 2,8 %: 두루마기 (турумагі); 옥양목저고리 (перкалевий традиційний корейський жакет); 짚신 (чіпшін – солом'яне взуття); 경상도 사투리 (Кьонсанський діалект); 고향 사람 (земляк).

Інтерпретаційне поле концепту – 42 %. Інтерпретаційне поле виражає відношення народу до концепту, енциклопедичні, вивідні знання про його ознаки та функціонування.

Загальнооціночна зона. Оскільки концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА – амбівалентне явище, у загальнооціночній зоні присутні позитивно- та негативно-оціночні ознаки. Позитивно-оціночні ознаки:

- *Рідна батьківщина* – 2,2 %: 비옥한 전야 (родюча земля); 벼섬 (рисове поле); 고국산천 (гори і струмки батьківщини); K군 N란 외따른 동리 (село N на відшибі у повіті K).

Негативно-оціночні ознаки:

- *Знищена батьківщина* – 2,8 %: 황무지 (безплідна земля); 거친 땅 (вихолощена земля); 동리는 점점 쇠진해 갔다 (село потрохи знищувалось); 고향이 통 없어졌더마 (батьківщини взагалі нестало); 별안간 간곳을 모르게 되었다 (безслідно зникла).
- *Змучена батьківщина* – 6 %: 눈엔 눈물이 피다 (в очах стояли сльози); 그의 눈이 번들번들함은 눈물이 쏟아졌음 (блиск в очах пророчив сльози); 가슴을 찌는 듯한 괴로운 한숨을 쉬더니만 (тяжко зітхнути, ніби хтось давить на груди); 눈물 뒤 방울이 똑똑 떨어진다 (покапали горошини сліз); 10년 가량은 늙어진 듯하다 (ніби робило старшим на 10 років); 방탕해졌다 (віддаватись пияцтву); 그의 얼굴이 웃기 보다 찡그리기에 가장 적당한 얼굴임을 발견하다 (виявив, що його обличчю більше пасує похмурий вираз, а не посмішка); 양미간에 여러 가닥 주름이 잡히다 (на перенісці зібралось багато зморшок); 광대뼈 위로 뺨살이 실룩실룩 보이다 (над вилицями тремтіли м'язи); 입은 소태나 먹은 것처럼 왼편으로 삐뚤어지게 찢어

올라가다 (губи були викривлені та натягнуті в ліву сторону, ніби він розжовував гірку рослину); 가난과 고생이 얼마나 사람을 늙히는가 (на скільки старять людину бідність та страждання).

- *Самотня батьківщина* – 0,5 %: 외로운 혼이 되고 (стати самотнім духом).

Міфологічна зона (стереотипна або міфологічна свідомість):

- *Об'єднує три нації* – 1,1 %: 세 나라 사람이 다 모였다 (зібрались троє людей різних національностей); 동양 삼국 옷 (одяг людей трьох національностей). Три нації – японці, корейці та китайці – їх завжди плутають на Заході, їх завжди порівнюють на Сході. Той факт, що зібрались представники цих трьох національностей, означає певну подію, яка торкнулася всіх трьох країн – колонізація Японської імперії.

Енциклопедична зона (на базі досвіду, навчання):

- *Японський режим* – 8,3 %: 일본 (Японія); 막벌잇군이 (поденник); 기진야도 (нічліжка); 규슈 탄광 (вугільні шахти в Кюсю); 오오사까 철공장 (чавуноливарний завод в Осаці); 노동숙박소 (місце для життя робітників); 기모노 (кімоно); 도쿄 (місто Токіо); 오오사까 (Осака); 역둔토 (земельні ділянки при поштової станції); 농촌 (сільська громада); 일본 우동집 (японське кафе рамьону); 동양척식회사 (Східна Будівельна Компанія); 소작료 (рента); 중간 소작인 (скіпщина).
- *Національна пам'ять* – 6 %: 짚신 (солом'яне взуття); 대구 (місто Тегу); 서울 (місто Сеул); 두루마기 (турумагі); 옥양목저고리 (традиційний корейський жакет); 서간도 (західний Кандо); 신의주 (Сунджу); 안동현 (Андон); 조선 (Чосон); 벼섬 (рисове поле); 경상도 사투리 (Кьонсанський діалект).

Утилітарна зона:

- *Життя на рідній землі* – 2,8 %: 조선 사람은 고추를 끄적이 많이 먹다 (їсти незбагненну кількість червоного перцю); 경상도 사투리로 말을 붙이다

(заговорити на Кьонсанському діалекті); 서울까지 가다 (прямувати до Сеулу); 동행이 되다 (стати попутниками); 서울에 오래 살다 (довго жити в Сеулі).

Регулятивна зона:

- *Реформування системи управління Кореї* – 3,9 %: 역둔토를 파먹고 살다 (обробляти припоштові ділянки); 넉넉지는 못하다 (жити в злиднях); 소작료를 바치다 (сплачувати ренту); 타처로 유리하는 (бігти на чужину); 사는 것이 아니라 억지로 버티어 갈 제 (не жити, а намагались існувати); 남의 밑천을 얻어서 농사를 짓 (позичати в інших та пробувати себе у землеробстві); 일본으로 벌이를 찾아가게 되다 (бути вимушеним заробляти в Японії).

Соціально-культурна зона (концепт і побут народу).

- *Побут та культура корейців* – 1,6 %: 두루마기 격으로 기모노를 두르다 (бути одягненим в кімоно, загорнутим навколо наче турумагі); 그 안에서 옥양목저고리가 내어 보이다 (з-під нього виднівся перкалевий традиційний корейський жакет); 짚신을 신다 (взутий у солом'яне взуття (чіпшін)).

Пареміологічна зона.

- *Знищена Батьківщина* – 0,5 % (фразеологічні вирази): 개한 마리도 얼썩을 앓다 (нічого не залишилось (не залишилось і бродячого собаки)).
- *Біль за Батьківщину* – 3,9 % (фразеологічні зрощення): 한숨을 쉬다 (зітхнути); 가슴을 터지다 (серце розривається, болить); 마음을 새기다 (залишатись в серці, пам'яті); 가슴을 짜다 (серце стиснулось); 눈물 피다 (очі наповнились сльозами); 방울이 뚝뚝 떨어지다 (закапали сльози); 신세타령 (розповідь про нещасне життя, жалоба). Фрази-фабули: *політика геноциду* – 0,5 %: 남부여대(하다) (іти біженцями (повне значення: скитатись в пошуках хліба)).
- *Об'єднує три нації* (фрази-фабули): 0,5 %: 동양삼국 (три східні країни).

Ідентифікаційна зона. Ідентифікаційна зона об'єднує когнітивні ознаки, що індивілізують концепт, ілюструють типове матеріальне втілення концепту в реальній дійсності – концепти з персоніфікаціями.

- *Країна – це народ* – 1,1 %: 이웃 여자 – 고향 (дівчина-сусідка – Батьківщина), 그는 – 조선 (він – Чосон).

Отже, описавши макроструктуру концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі твору Хьон Джін Гона "Батьківщина", можна виділити такі основні ознаки концепту: *захоплена рідна земля, окупація Кореї Японською імперією, наслідки колоніальної політики, національна свідомість та журба по втраченій батьківщині.*

2.3.2.2. Опис макроструктури концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі художнього твору "Батьківщина" Чве Со Хе. Почнемо аналіз структури концепту з образної структури.

Зоровий образ – 11,6 %: 고국을 떠나던 운심의 그림자 (тінь Уншіма, який колись покинув батьківщину); 회령 (місто Хверьон); 회령 시가 (вулички міста Хверьон); 메투리 (метхурі – лапті, сплетені з кори дерева (японського кедра)); 두만강 건너편에서 고국 산천 (гори й ріки рідної землі з протилежного берега ріки Туманган); 회령여관 (гостьовий будинок Хверьон); 조선 땅 (земля Чосону); 회령 시들 (вулички міста Хверьон); 신회령역 (Нова станція Хверьон); 객줏집 (кекчутчіб – трактир для приїжджих торговців та мандрівників); 산수화 (сансунхва – пейзажний живопис); 고기 비늘 같은 잇달인 기와 지붕 (дах, покриті черепицею, ніби лускою риби); 사이사이 우뚝우뚝 솟은 양옥 (верхівки будівель у західному стилі); 거미줄같이 늘어진 전봇줄 (електричні дроти, що звисають ніби павутиння); 토민 (земляки); 산은 단풍에 붉고 (забагряніли гори).

Тактильний образ – 0,7 %: 몸은 솜같이 휘주근하다 (тіло ніби бавовна було в'ялим).

Смаковий образ – 0,7 %: 누릿한 음식 냄새는 그의 비위를 썩 상하였다 (звудило від огидного запаху).

Звуковий образ – 4,1 %: 뚜뚜 하는 자동차 소리 (дирчання машин); 푸푸푸푸 하는 기차 소리 (пихтіння потягу); 산골에 방향을 주는 냇소리 (звук струмку, що направляє у глибині лісу); 푸른 그늘에서 흘러나오는 유량한 새의 노래 (чиста пташина пісня, що лунала з синіх тіней); 돌에 부딪히며 길에 끌리는 지팡이 소리만이 고요한 나무 속의 평온한 공기를 울리었다 (звук тростинки, що стукала по камінню та тяглася по дорозі був єдиним спокійним звуком серед дерев, який лунав у мирному повітрі).

Деякі ознаки – 0,7 %: 전등 아래의 그의 낮빛은 창백하였다 (у світлі ліхтаря колір його обличчя здавався блідим) – це перцептивний образ і когнітивний образ, який виражає фізичні якості.

Тобто, перцептивний образ складає 17,7 % від загальної кількості когнітивних ознак.

Когнітивний образ.

Моральні якості – 1,5 %: 벌레까지도 자기를 모욕하며 비웃으며 배척할 것같이 생각된다 (йому здавалось, ніби навіть безіменні комахи, що повзуть додому, зневажають його, насміхаються та тримаються осторонь).

Фізичні якості – 2 %: 별들은 기구한 제 신세를 엿보는 듯이 그는 생각났다 (Уншім відчув ніби незліченні зорі, що мерехтять у широкому синьому небі над головою, дивились на його нещасну долю); 밤은 점점 어두워 간다 (потроху наступала ніч); 양방에다 천장 가운데 전등이 달렸다 (в обох кімнатах посередині стелі висіли лампи) – "дві кімнати" – дві країни на одній території, "лампи" – образ політики реформації та геноциду японцями над корейцями.

Викликані почуття – 4,1 %: 그는 신세를 생각하고 울었다 (він думав про своє життя і плакав) – синекдоха: плакала батьківщина бачачи свою долю; 그리고 그는 늘 고원을 바라보고 울었다 (він завжди плакав, коли дивився на

найманих робітників) – синекдоха: плакав весь народ, коли бачив до чого призвела окупація; 그 군인 생활이 염증이 났다 (відразу до солдатського життя поглиблювалась) – набридла війна, хотілося миру та спокою; 운심이도 울었다. 애끊게 울었다 (Уншім плакав. Серце ніби розривалося) – плакала вся країна; 온 세계의 고독의 비애는 자기 홀로 가진 듯하였다 (він відчував ніби весь сум самотності всього світу обрашився на нього) – на стільки тяжко було корейцям у часи окупації; 이 두 청년의 눈물은 영별의 눈물이었다 (ці сльози двох молодих були сльозами вічного прощання) – коли корейці йшли в армію опору, вони йшли на смерть.

Когнітивні образи складаються 6,8 % від усіх когнітивних ознак.

Образний компонент в цілому об'єднує 32,8 % когнітивних ознак, які формують зміст концепту.

Інформаційний зміст концепту – 23,1 %.

- *Захоплена рідна земля* – 6,1 %: 두만강 건너편에서 고국 산천 (гори й ріки рідної землі з протилежного берега ріки Туманган); 조선 땅 (земля Чосону); 본국 (батьківщина); 청시허 (с. Чхоншіхо); 사동탄 (місто Садонтан); 오산 (місто Осан); 고향 (батьківщина, рідна земля); 회령 (місто Хверьон); 다사허 (с. Тасахо).
- *Окупація Кореї Японською імперією* – 5,4 %: 순사 (японський поліцейський в Кореї до 1945 р.); 양칸 (дві кімнати); 날삐 (поденна оплата – для робітників-поденників у Кореї за часи окупації); 이방 괴로운 생활 (тяжке життя на чужині); 굶으면서 방랑하다 (скитатись голодуючи); 딴세상 (інший світ); 일본말도 할 줄 아니 (добре володіти японською); 그는 늘 고원을 바라보고 울었다 (він завжди плакав, коли дивився на найманих робітників).
- *Національний рух за незалежність* – 6,8 %: 정탐꾼 (шпигун); 군인 생활 (солдатське життя); 독립군 총총에 죽은 사람도 많다 (було вбито з рушниць

армії опору); 독립당 감옥 (в'язниця армії опору); 어둑한 천인갱참에 떨어져 (падати у темну глибоку яму); 삼일운동 (Рух за незалежність 1-го березня 1919 року); 독립단이 별떼같이 일어나서 (як рій бджіл, підіймалися групи борців за незалежність); 간도 소요 (різанина в Кандо японськими військовими проти корейських жителів Цзяньдао (Маньчжурія)); 독립군에 뛰어들었다 (приєднався до сил, які виступали за незалежність); 운심이 있던 군대도 해산되었다 (армію Уншіма також розформували).

- *Національна свідомість* – 3,4 %: 메투리 (лапті, сплетені з кори японського кедр); 객짓집 (кекчутчіб – трактир для приїжджих торговців та мандрівників); 산수화 (сансунхва – пейзажний живопис); 조선 (корейська династія і держава на території Корейського півострова з 1392 р. по 1897 р.); 삿갓 (кат – шляпа круглої форми з бамбуку чи кінського волосся з широкими полями, яку носили дорослі чоловіки).
- *Нерозривний зв'язок з батьківщиною* – 1,4 %: 알 수 없는 무엇이 나를 이리로 이끈 것이었다. (Щось, що не можна описати, привело мене сюди.); 큰 뜻을 품고 고국을 떠나던 운심의 그림자가 다시 조선 땅에 나타난 것은 계해년 삼월 중순이었다. (Тінь Уншіма, який з великими сподіваннями колись покинув батьківщину, знову впала на землю Чосону в середині березня 1923-го року.)

Інтерпретаційне поле концепту – 23,1 %. Загальнооціночна зона.

Позитивно-оціночні ознаки:

- *Батьківщина завжди ідеальна* – 4,1 %: 진보하는 도회 (прогресуюче місто); 본국으로 돌아오다 (повернутися на батьківщину); 고향 (батьківщина, рідна земля); 회령 (місто Хверьон); 조선 땅 (земля Чосону); 그가 두만강 건너편에서 고국 산천을 볼 때 어찌 기쁘지 뛰고 싶었다 (коли він побачив гори й ріки рідної землі з протилежного берега ріки Туманган, він мало не зірвався на біг від радості).

Негативно-оціночні ознаки:

- *Окупація Кореї Японською імперією* – 6,8 %: 고국을 떠나다 (покидати батьківщину); 이방 괴로운 생활 (тяжке життя на чужині); 어둑한 천인갱참에 떨어져 (падати у темну глибоку яму); 판세상의 느낌을 주었다 (давати почуття іншого світу); 밤은 점점 어두워 간다 (потрохи темніло); 전등 아래의 그의 낮빛은 창백하였다 (у світлі ліхтаря колір його обличчя здавався блідим); 양방에다 천장 가운데 전등이 달렸다 (посередині двох кімнат висіли лампи); 경제 문제 (фінансові проблеми); див. додаток 1, уривок 8.

Міфологічна зона (стереотипна або міфологічна свідомість):

- *Корея до окупації* – 1,4 %: 진보하는 도회 (прогресуюче місто); 계해년 삼월 (березень 1923-го року) – за системою голь-чжі: 60-й рік шестидесятирічного циклу, рік свині.

Енциклопедична зона:

- *Географічні назви Батьківщини* – 6,8 %: 회령 (місто Хверьон); 백두산 (гора Пектусан); 흑룡강가 (річка Амур); 청시허 (с. Чхоншіхо); 간도 (Кандо – історична назва території на сході провінції Гірін у північно-східному Китаї); 사동탄 (місто Садонтан); 오산 (місто Осан); 다사허 (с. Тасахо), 순사 (японський поліцейський в Кореї до 1945 р.); 조선 (корейська династія і держава на території Корейського півострова з 1392 р. по 1897 р.).
- *Національна пам'ять* – 4,1 %: 삼일운동 (Рух за незалежність 1-го березня 1919 року); 간도 소요 – різанина в Гандо японськими військовими проти корейських жителів Цзяньдао (Маньчжурія); 메투리 (лапті, сплетені з кори японського кедр); 객춧집 (кекчутчіб – трактир для приїжджих торговців та мандрівників); 산수화 (сансунхва – пейзажний живопис); 삿갓 (кат – кругла шляпа з бамбуку чи кінського волосся з широкими полями, яку носили дорослі чоловіки).

- *Японський режим* – 1,4 %: 날쌔 (поденна оплата – для робітників-поденників у Кореї за часи окупації); 남북 만주 독립단 (Маньчжурська влада північної та південної Кореї – тимчасова влада Кореї).

Утилітарна зона:

- *Національний рух за незалежність* – 5,4 %: 남북 만주에 독립단이 처처에 벌떼같이 일어나서 (по всій Маньчжурії підіймалася армія незалежності як рій бджіл); 간도 소요 – різанина в Гандо японськими військовими проти корейських жителів Цзяньдао (Маньчжурія); 정탐꾼이라고 독립군 총에 죽은 사람도 많았 (багато чесних людей було вбито з рушниць армії опору); 진정 정탐꾼도 죽은 사람이 많았다 (і справжніх шпигунів померло багато); 독립당 감옥에 사흘을 갇혔다가 어떤 아는 독립군의 보증으로 놓였다 (провів три дні у в'язниці армії опору, але зміг вийти за порукою від одного знайомого солдата); 독립군에 뛰어들었다 (приєднався до сил, які виступали за незалежність); 그 이듬해 간도 소요를 겪은 후로 독립당의 명맥이 일시 기운을 펴지 못하게 되매 군대도 해산되다시피 (наступного року після заколоту в Кандо, сили опору були розпущені); 운심이 있던 군대도 해산되었다 (армійську частину Уншіма також розформували).
- *Біль за батьківщину* – 5,4 %: 운심이는 늘 슬펐다 (Уншім завжди був засмучений); 운심은 그 고통을 잊기 위하여 양양한 강풍을 쫓면서 고기도 낚고 그림 같은 단풍 그늘에서 명상도 하며 높은 봉에 올라 소리도 쳤으나 속 깊이 잠긴 그 비애는 떠나지 않았다. (Для того, щоб забути смуток, Уншім ішов ловити рибу в ураган, медитував у тіні мальовничого багряного клену, ліз на вершину гори та волав в усе горло, але журба не проходила, скриваючись все глибше.); 운심이도 울었다. 애끓게 울었다. (Уншім плакав. Серце ніби розривалося.); 온 세계의 고독의 비애는 자기 홀로 가진 듯하였다 (він відчував ніби весь сем самотності всього світу обрушився на нього); 이 두 청춘의 눈물은 영별의 눈물이었다 (ці сльози

двох молодих були сльозами вічного прощання); 굶으면서 방랑하였다 (голодував та скитався); 두 눈에는 항상 붉은 핏발이 섰다 (очі були завжди залиті кров'ю); 그리고 그는 늘 고원을 바라보고 울었다 (він завжди плакав, коли дивився на найманих робітників)

- *Батьківщина – єдина рідна земля – 4,1 %*: 운심의 가슴은 고생에 몰리고 몰리면서도 무슨 기대와 희망에 찼다 (не зважаючи на багато труднощів, серце Уншіма було сповнене очікувань та надії); 그가 두만강 건너편에서 고국 산천을 볼 때 어찌 기쁘지 뛰고 싶었다 (коли побачив гори і ріки рідної землі з протилежного берега Туманган, він мало не зірвався на біг від радості); див. додаток 1, уривок 8; 그는 신세를 생각하고 울었다 (він думав про свою долю і плакав); 본국으로 돌아오기는 왔다 (повернувся на батьківщину).
- *Реформування системи управління Кореї – 2 %*: 중국 관청이 있으나 소위 경찰부장이 아편을 먹다 (у цьому селищі було китайське державне управління, але так званий, головний поліцейський, вживав опіум); 표랑하였다 (бурлакував); 그런 까닭에 윤리도 도덕도 교육도 없다. 힘센 자가 으뜸이요 장수며 패왕이다 (через те їм бракувало етичності, моральних якостей та освіти. Найсильнішим вважався голова, торговець та король).

Регулятивна зона:

- *Політика геноциду та японізації – 1,4 %*: 고국을 떠나다 (покинути батьківщину); 일본말도 할 줄 아니 (володіти японською).

Соціально-культурна зона (концепт і побут народу):

- *Побут та культура корейців – 4,1 %*: 별별 흥한 것들이 모여서 군데군데 부락을 이루고 (в цьому місці зібралися всі найжахливіші люди і створили селище); 메투리 (метхурі); 샷갓 (кат); 객줏집 (кекчутчіб); 산수화 (сансунхва).

Пареміологічна зона:

- *Знищена батьківщина* – 1,4 %: фразеологічні вирази: 별들은 기구한 신세를 옛보다 (незліченні зорі, що мерехтять у широкому синьому небі над головою, дивились на його нещасну долю);
- *Реформація Японією* – 1,4 %: фразеологічні зрощення: 비위를 상하다 (знудити); фрази-фабули: 천인갱참 (безодня).

Ідентифікаційна зона:

- *Окупація Кореї Японською імперією* – 2 %: 양칸 – 한국과 일본 (дві кімнати (у гостьовому будинку)) – розподіл Корейського півострова між народом Кореї та владою Японської імперії; 전등 – 일본 (ліхтар – Японія); 밤 – 일제 강점기 (ніч – окупація Кореї Японською імперією).
- *Країна – це народ* – 0,7 %: 신세 – 고국 (доля, життя – Батьківщина та доля Батьківщини).

Відсоткове відношення може мати похибку до 10 %, оскільки всі дані округлялися до десятих.

Отже, виявивши образну, змістову структури та інтерпретаційне поле концепту на матеріалі твору Чве Со Хе "Батьківщина", ми визначили наступні основні ознаки концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА: *захоплена рідна земля, окупація Кореї Японською імперією, національний рух за незалежність, національна свідомість та нерозривний зв'язок з батьківщиною.*

2.3.3. Опис категоріальної структури етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі обох аналізованих творів. Окрім образної структури концепту, яка складає 39,3 %, ми визначили когнітивні ознаки змістової структури та інтерпретаційного поля. Когнітивні ознаки в структурі концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА об'єднуються та інтегруються наступним чином (надані в порядку зменшення яскравості класифікаційної ознаки в категоріальній структурі концепту; відсоток був вичислений із загальної

кількості знайдених на матеріалі корейських художніх творів номінацій, а тому можлива похибка – до 10 %):

1) *Географічні назви батьківщини* – 6,8 %. Характеризує батьківщину як усталену державу-одиноцю в світі, відображає національні риси.

2) *Національний рух за незалежність* – 6,1 %. Виявляє національність держави та національно свідомий народ.

3) *Змучена батьківщина* – 6 %. Ознака, яка вказує на депресію в Кореї та стомлений від гніту народ через окупацію Японською імперією.

4) *Національна пам'ять* – 5 %. Позначає культурні та національні речі та назви, які відносяться до національної та етнічнокультурної картини світу корейців.

5) *Японський режим* – 4,8 %. Реалії та процеси, які з'явилися в Кореї через примусовий режим Японської імперії.

6) *Захоплена рідна земля* – 4,7 %. Когнітивна ознака, яка відображає відношення корейців до своєї рідної землі не зважаючи на окупацію.

7) *Біль за батьківщину* – 4,6 %. Ознака, виражена в основному емоційно забарвленою лексикою та позначає біль корейців.

8) *Окупація Кореї Японською імперією* – 4,1 %. Когнітивна ознака характеризує весь період окупації Кореї Японською імперією та життя корейців протягом цього часу (часові параметри).

9) *Батьківщина* – єдина рідна земля – 4,1 %. Ознака підкреслює унікальність своєї батьківщини для кожного.

10) *Батьківщина завжди ідеальна* – 4,1 %. Позначення емоційного позитивного відношення корейців до Батьківщини.

11) *Національна свідомість* – 3,1 %. Виражається національна свідомість корейців, враховуючи знання культури, традицій.

12) *Реформування системи управління Кореї* – 2,9 %. Когнітивна ознака відображає зміну порядків та системи управління Кореї за часи правління японців.

13) *Побут та культура корейців* – 2,8 %. – Відображення повсякденних дій корейської нації та їх культурних звичаїв, національного одягу тощо.

14) *Життя на рідній землі* – 2,5 %. Укорінені дії повсякденного життя та позитивні властивості рідної землі.

15) *Наслідки колоніальної політики* – 2,2 %. Ознака, що позначає переживання народу та наслідки правління Японської імперії на території Кореї, враховуючи гніт.

16) *Журба по втраченій батьківщині* – 1,6 %. Смуток народу Кореї по часам, коли на території країни панував мир та бажання повернути його.

17) *Знищена батьківщина* – 1,6 %. Позначення часткового або повного руйнування, як в прямому, так і в переносному значенні, країни Корея під владою Японії.

18) *Корея до окупації* – 1,4 %. Ознаки стереотипної та міфологічної свідомості народу до окупації Кореї.

19) *Нерозривний зв'язок з батьківщиною* – 1,4 %. Вираження прив'язаності носія культури не тільки до культури, але і до землі, на якій народився.

20) *Реформація Японією* – 1,4 %. Ознаки змінюваності у часи окупації Японією.

21) *Країна – це народ* – 0,9 %. Характеризує метафорично забарвлену одиницю на державному рівні як вираження всього народу, так і навпаки.

22) *Об'єднує три нації* – 0,8 %. Виражає причетність трьох націй до окупації Японської імперії.

23) *Політика геноциду та японізації* – 0,5 %. Ознака винищення та суворого гніту по відношенню до корейського народу під владою Японії.

24) *Самотня батьківщина* – 0,5 %. Ознака, яка виражає відчуженість та ізоляцію корейського народу у часи окупації.

Отже, ми виокремили та структурували ознаки концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА з матеріалу двох художніх творів за допомогою методів категоризації та описового методу, таким чином, представивши категоріальну

структуру концепту, за допомогою якої у наступному розділі знайдемо семіотичні реалізації концепту та виявимо засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

Висновки до розділу 2

У другому розділі, який вважається аналітичним та частково практичним, ми навели підходи, методики та методи дослідження етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, представивши свій поетапний план концептуального аналізу, створеного на основі семантико-когнітивного та лінгвокультурного підходів, в який входить моделювання концепту (тільки макросистеми та категоріальної структури) та після знаходження когнітивних ознак концепту – виявлення засобів репрезентації концепту, що ми і будемо реалізувати у наступному розділі. Також ми проаналізували та представили короткий опис історичних подій у часи створення аналізованої літератури та згідно цього опису встановили імовірні ознаки концепту. Надання коротких відомостей про культуру та історичних подій є важливим етапом для аналізу та моделювання концепту, оскільки це допоможе зрозуміти сформовану національну та етнокультурну картину світу корейців та визначити якими репрезентантами концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА може бути переданий у творах, створених у часи окупації Кореї Японською імперією.

Опрацьована модель концептуального аналізу дозволила встановити, що концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА виникає в процесі структурування інформації про Батьківщину корейців та його основних властивостей; обсяг змісту концепту містить відомості не тільки про об'єктивний стан речей у житті, а й відомості про уявлені світи, гіпотетичний стан речей у цих світах. За допомогою цього алгоритму ми найбільш повно й об'єктивно виявили істотні образні експліцитні й імпліцитні, змітовні характеристики етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

РОЗДІЛ 3

ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕТНОКУЛЬТУРНО МАРКОВАНОГО КОНЦЕПТУ ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА У КОРЕЙСЬКИХ ХУДОЖНІХ ТВОРАХ

3.1. Вербальна об'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Хьон Джін Гона "Батьківщина"

Як вказувалося у теоретичній частині, концепт об'єктивується лексичним шляхом, рідше – синтаксичним та фразеологічним. Оскільки одиницею лексичного рівня вважається лексичний знак, а лексична об'єктивація концепту є прийомом реалізації, що полягає у присвоєнні субстантивного, ад'єктивного імені або аббревіатури, по-перше, ми визначимо лексичні засоби репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

1) Якщо говорити про семасіологічну лексику, то у творі не зустрічаються неологізми, оскільки оповідання було написане у 1926 році і зараз ця лексика виступає неактуальною або актуальною, але не новою [25, с. 255-257]. Щодо архаїзмів, то майже вся лексика використовується і сьогодні, але є деякі винятки: *막벌이꾼* – поденник, значення "поденник" використовується і зараз, але воно виражається словами *자유노동자*, *날품팔이*, *일급쟁이* – репрезентує ознаки *окупація Кореї Японією*, *реформування системи управління Кореєю*, *японський режим*; *기진야도* – нічліжка для робітників, це японське запозичення вже не використовується, замінене синонімом *숙박소*; репрезентує ознаки *японський режим*, *політика японізації*, *наслідки колонізації Кореї*; *유곽* – зараз борделів у тому значенні немає, існують публічні будинки; має ознаки *наслідки колонізації Кореї*, *японський режим*. Історизмів в оповіданні досить багато, оскільки зникли поняття, які вони позначали: *소작료* – рента, *소작인* – орендатор, *중간 소작인*

– скіпщина, 동양척식회사 – Східна Будівельна Компанія, 사삿집 – (неорендована) власна земля і є репрезентантами ознак *наслідки колонізації Кореї, реформування системи управління Кореї*.

2) У зв'язку з політичним положенням країни, в оповіданні зустрічається багато запозичень, зокрема японських: 기진야도 – нічліжка для робітників; 기모노 – кімоно; 대판 – Осака, 정종 – японський алкогольний напій, і навіть цілі вирази, речення: "소데스카? – Невже?"; "도코마데 오이데 데스카? – Куди прямуєте?". А також використання китайської мови: "니상나올취? – Куди їдете?"; "니싱삼마? – Як Вас звать?" Запозичення японської мови використовується автором для підкреслення панування японцями в Кореї на початку 20-го століття та насадження японської мови: ознаки *політика японізації, окупація Кореї Японією, японський режим, об'єднує три нації*.

Також у творі використовується забарвлена лексика, оскільки вона передає читачеві певну стилістичну емоцію, допомагає розкрити автором його духовний світ. Вона поділяється на високу (книжну) та низьку лексику.

3) Висока лексика: оскільки до високої лексики належить наукова, поетична, професійна лексика тощо, її досить мало в оповіданні художнього стилю, але зустрічаються вузькоспеціальна лексика: 고부가리 – вид спортивної стрижки, 역둔토 – поле військового гарнізону при поштової станції, 소유에 들어가다 – бути переданим у власність (ознака *побут і культура корейців*); 소태 – дерево роду пікрамнії, гірка на смак, 서까래 – кроква (такі лексеми використовуються для метафоричного порівняння та репрезентують ознаки *побут і культура корейців, та наслідки колонізації Кореї, знищена батьківщина*); професіоналізми (소작료 – рента, 소작인 – орендатор, 중간 소작인 – скіпщина) з ознаками *реформування системи правління Кореї, окупація Кореї Японською імперією*. Висока лексика функціонує як історичний

показник: всі наукові терміни та професіоналізми стосуються становища корейського народу під час окупації Японії. В оповіданні використовується велика кількість сільськогосподарської та землеробської лексики, що повністю впливає на відображення реальності автором: 막벌이꾼 (поденни), 노동 숙박소 нічліжка для працівників; 사삿집 (власна земля), 지주 (землероб, поміщик), 소유 (власність), 파먹다 (з'їсти зрощене (викопати та з'їсти)), 남배여대 (пошук селянами інших земель), 비옥하다 (родючий (земля)), 황무지 (неродюча земля), 품을 팔다 (працювати поденником чи чорноробом), 벗섬 (мішок рису); 폐농 – завершення земляних робіт тощо – вся ця лексика репрезентує такі ознаки, як *реформування системи управління Кореї, окупація Кореї Японією, японський режим.*

4) Низька лексика: розмовно-побутова: 싱겁다 (прісний) – ознаки *політика японізації, окупація Кореї Японією*, 탄식하다 (тяжко зітхнути) – ознаки *наслідки колонізації Кореї, журба по втраченій батьківщині*, 취흥 (веселий настрій (у стані сп'яніння)) – *біль за батьківщину*; діалектизм: 시방가다 (зараз) – вживання діалектизму позначає *національну свідомість народу*; вульгарна: 썬녀 (вона, та особа) – має ознаки *біль за батьківщину, наслідки колонізації Кореї*; екзотизми, які мають ознаки *національна свідомість, побут і культура корейців*, а також екзотизми, що стосується японської культури – *окупація Кореї Японією, політика японізації*: 두루마기 (турумагі: корейський національний верхній одяг), 저고리 (чогорі: корейська традиційна кофтина з хутра), 기모노 (кімоно: японський національний одяг), 짚신 (чіпшін: корейські традиційні солом'яні сандалі), 우동집 (кафе удон: кафе, де можна скуштувати корейську страву – удон), 희죽 (рисова каша), 정종 (японський рисовий алкогольний напій); жаргонізм: 동척 (скорочено Східна Будівельна Компанія). Саме за допомогою низької лексики відчувається колорит корейського населення на початку 20-го століття, що відображає головну тему

твору: життя селян в умовах колонізації іншою країною; майже всі слова пов'язані з господарством та землеробством, тобто політичними умовами прийдешніх японців, встановлення нового режиму, нових законів, а також економічна роздробленість та низький рівень життя корейського населення.

5) В опівданні використовується декілька аббревіатур: 한국, 조선 (일본통치시대의 조선) – Генерал-губернаторство Корея; 동척 (동양척식회사) – Східна Будівельна Компанія, які репрезентують ознаки концепту *окупація Кореї Японією, реформування системи управління Кореї*.

б) Як частина мови, що слугує для вираження почуттів та волевиявлення мовця, вигуки також слугують репрезентантами ознак концепту *змучена батьківщина, окупація Кореї Японією, японський режим*: ऐ이구 – Божечки!; 후! – Ах!

7) Ономатопеїчна лексика також є одним із засобів репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА

- Образотворчі слова (의태어): 번들번들 – блискучий (про обличчя блискуче від поту, оскільки люди жили в антисанітарних умовах) та 실룩실룩 – скривитись (про вуста) – ознаки *японський режим, наслідки колонізації Кореї*; 새록새록 – знову, один за одним (згадав про батьківщину до окупації) та 이들이들 – сяючий та ніжний (про обличчя, яке потім автор порівнює з обвугленим кислотою) – ознака *Корея до окупації*.

- Звуконаслідувальні слова (의성어): 뚝뚝 – звук капання рідини (кап-кап; про сльози) – ознака *наслідки колонізації Кореї, змучена Корея*.

8) Символізми як засіб репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА: 전토, 산천 (поля, гори, струмки) – символи любові людини до своєї Батьківщини: Батьківщина – *єдина рідна земля, батьківщина завжди ідеальна, життя на рідній землі*; 동양 삼국 옷 (одяг трьох національностей

(китайські штани, корейська турумагі та японське кімоно)) – символ залучених в одну політичну ситуацію трьох країн, тобто Китаю, Японії, Кореї: ознака *об'єднує три нації*; *벗섬* мішки рису – символ рідної землі: ознака Батьківщина – *єдина рідна земля, життя на рідній землі*; *폐농* (зруйноване село) – розхитаний внутрішній світ корейців, які ще не сформувались національно як індивідуальності, а також руйнування всієї системи управління Корея, як і самої країни: *реформування системи управління Кореї, знищена батьківщина, наслідки колонізації Кореї, японський режим*; *정중* (японське вино) – воління забутися, сумувати, а також символ окупації, оскільки вино виростає японське: *політика японізації, змучена батьківщина, біль за батьківщину*; *눈물* (сльози) – смуток по Батьківщині та біль за те, що коїться з рідною землею та її народом, сльози всього народу: біль за батьківщину, наслідки колонізації Кореї.

Синтаксична об'єктивація стосується словосполучень, тому концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА може бути об'єктивованим наступним чином.

Поява синтаксичної виразності пов'язана із структурними моделями речення корейської мови: підмет – (обставина) – (додаток) – присудок. В оповіданні використані такі прийоми для стилістичного зображення.

1) Редукція синтаксичної структури (*축약*): опущення додатку/дієслова: "그래, 이번 길에 고향 사람은 하나도 못 만났습니까? – 하나 만났구마. 단지 하나" ("І Ви не зустріли жодної людини з батьківщини? – Я бачив одну (людину). Лише одну.) – важливий синтаксичний засіб вираження ознаки концепту *японський режим та політика геноциду і японізації*, при чому образ "вона" у творі – це Корея, тому, виходить, що єдине, що він побачив на місці розрухи – свою батьківщину.

2) Апозіопезис (*돈절법*) – виражає раптове обривання думки в середині речення: "씩어 넘어진 서까래, 똥똥 구르는 주추는!" ("Усі крокви згнили ти

попадали, а каміння фундаменту валялось навколо") – хоч в українському перекладі речення заверрене, в корейському тексті в кінці речення стоїть прислівниковий зворот, який має на увазі додавання іменника, але смисл передає ономапопеїчним словом *똥똥*, що означає предмет великого розміру, який катиться, тобто в даному випадку це – каміння, яке служило колись фундаментом будинку, але після окупації Кореї, було зруйновано; виражає ознаку *знищення батьківщини*.

3) Еліпсис (*생략*): в оповіданні зустрічається ситуативний еліпсис, тобто опущення особових займенників: *하루해를 울어 보내고 읍내로 들어와서 돌아다니다...* (після одного дня плачу та журби, (вона) повернулася у містечко, в якому блукала, аж поки...) – є способом репрезентації когнітивної ознаки вираження почуттів та ознаки *захоплення рідної землі*, де опускається підмет речення та водночас застосовується метафора та ознака країна – це народ, оскільки "вона" є "Кореєю, яка плаче".

4) Повтори (*첩음법*). Повтори використовуються як смислове та емоційне посилення будь-якої частини висловлювання: "하나 만났구나. 단지 하나." ("Зустрів одну людину. Лише одну.") – засіб вираження ознаки концепту *японський режим та політика геноциду і японізації*; "가슴이 터지더마, 가슴이 타져." ("Серце болить, серце крає.") – засіб репрезентації когнітивної ознаки вираження почуттів (перенесення болю героя на біль батьківщини – всього народу) та когнітивних ознак *наслідки колонізації Кореї та біль батьківщини*; див. додаток 1, уривок 1 – епіфоричний повтор, який виступає засобом зображення духовного стану корейців та середовища навколо них; є засобом вираження концепту *ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА*, а саме репрезентує такі ознаки: *наслідки колонізації Кореї, окупація Кореї Японською імперією, Корея до окупації*; див. додаток 1, уривок 2 – анафоричний повтор, який виконує повторювальну функцію ознаки *об'єднує три нації*, оскільки тут вживається види одягу трьох різних національностей і

особливо повторюється лексема "китайці" для позначення того, що в часи окупації гніту піддавались не тільки корейці. Окрім анафоричних, епіфоричних повторів тощо, зустрічається плеонізм (중복어법) – семантичний повтор однорідних слів та виразів для посилення думки, її конкретизації: "변하고 뭐고 간에 아무것도 없더마. 집도 없고 사람도 없고 개 한 마리도 얼씬을 앓더마." ("Воно не просто змінилось. Там більше ніхто не жив. Не було ні будинків, ні людей, навіть бродячого собаки"). Такий плеонізм виражає наступні ознаки концепту: *знищення батьківщини, окупація Кореї Японією, політика геноциду та японізації.*

5) Прості речення (단문). Прості речення використовуються для виразності психологічного стану або почуттів і є одним із засобів репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА: "눈물도 안 나오더마." ("І сльози не вронили.") – це просто речення позначає такі ознаки концепту, як *знищена батьківщина* та *змучена батьківщина*; "나와 혼인 말이 있던 여자구마." ("Ту жінку (зустрів), з якою я мав одружитись.") – таке просте речення є важливим репрезентантом концепту, оскільки воно чітко передає метафоричне значення "жінки" – "Кореї" – батьківщини, одруження з якою не відбулося, бо Японія окупувала Корею; і відображує такі ознаки, як *Корея до окупації, окупація Кореї Японською імперією.*

6) Складні речення (장문) використовуються, коли автор описує характер, зовнішність, настрій героїв і надає більш розгорнуту та колоритну інформацію: 두루마기 격으로 기모노를 둘렀고, 그 안에서 옥양목저고리가 내어 보이며 아랫도리엔 중국식 바지를 입었다. (Він був одягнений в кімоно, загорнутим навколо нього, наче турумагі, з-під якого виднівся перкалевий традиційний корейський жакет, а знизу – у китайські штани.) – таке складносурядне поширене речення відображує наступні ознаки: *об'єднує три нації*, оскільки в реченні досить детально описується національний одяг корейців, японців та китайців, більш того передається ознака *окупації Кореї*

Японією, оскільки герой "одягнений в кімоно, в яке він був загорнутий наче в турумагі" – тобто насаджування японької культури корейцям, і, авжеж, репрезентує багато образних ознак; 그리고 발은 감발을 하였는데 짚신을 신었고, 고부가리로 깎은 머리엔 모자도 쓰지 않았다. (На його ногах були шматки тканини замість шкарпеток, на які він взував солом'яне взуття, а волосся його було підрізане дуже коротко, ще він не мав головного убору.) – у складному реченні виражаються ознаки *національна свідомість, наслідки колонізації Кореї, японський режим, побут і культура корейців*; див. додаток 1, уривок 3 – такий опис зовнішності героя у складносурядному реченні репрезентує такі ознаки, як образні, *наслідки колонізації Кореї, японський режим, окупація Кореї Японією*; 입은 소태나 먹은 것처럼 왼편으로 삐뚤어지게 찢어 올라가고, 죄던 눈엔 눈물이 권 듯 삼십 세밖에 안 되어 보이는 그 얼굴이 10 년 가량은 늙어진 듯하였다. (Губи були викривлені та натягнуті в ліву сторону, ніби він розжовував гірку рослину, а його очі були начебто наповнені сльозами; йому було не більше тридцяти, але його похмуре обличчя робило його старшим років на десять.) – *наслідки колонізації Кореї, окупація Кореї Японією*, образні перцептивні та когнітивні ознаки [79, с. 35].

7) Фразеологічна об'єктивація реалізується за допомогою фразеологічних одиниць, які є дискурсивними знаками. В основному фразеологія зустрічається у розмовному стилі, який у нашому оповіданні відіграє важливу синтаксичну роль: має національне значення [44, с. 79]. Фразеологічні вирази: 개한 마라도 얼씬을 았다 – нічого не залишилось (не залишилось і бродячого собаки) – вираження ознаки *знищена батьківщина, окупація Кореї Японією, японський режим*. Фразеологічні зрощення:

- *Біль за батьківщину, окупація Кореї Японією*: 한숨을 쉬다 (зітхнути); 가슴을 터지다 (серце розривається, болить); 가슴을 짜다 (серце стиснулось).

- *Корея до окупації, життя на рідній землі: 마음을 새기다* (залишатись в серці, пам'яті).

Фрази-фабули: *політика геноциду: 남부여대 (하다)* (іти біженцями (повне значення: скитатись в пошуках хліба)); *об'єднує три нації: 동양삼국* (три східні країни).

Окрім семантичного підходу, фразеологізми діляться на фразеологізми з книжковим та усно-розмовним забарвленням. Приклади фразеологізмів книжкового забарвлення: *눈물 괴다* (очі наповнились сльозами) – перцептивний та когнітивний образ вираження почуттів, *наслідки колонізації Кореї*; *지식이 없다* (безграмотний) – *наслідки колонізації Кореї*; *신세타령* (розповідь про нещасне життя, жалоба) – *біль за батьківщину, захоплення рідної землі*, когнітивний образ; а також усно-розмовного забарвлення: *속이 뉘엿거리다* (відчувати нудоту) – *японізація, японський режим*; *방울이 똑똑 떨어지다* (закапали сльози) – *наслідки колонізації Кореї, окупація рідної землі*, перцептивний та когнітивний образ вираження почуттів.

Отже, ми визначили засоби вербальної об'єктивації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художнього твору "Батьківщина" Хьон Джін Гон, основними з яких є символи та фразеологізми – 7,9 %; повтори (прості, анафоричні, епіфоричні) – 7 % та низька лексика – 6,1 %, які репрезентують такі ознаки концепту, як *окупація Кореї Японською імперією, японський режим, наслідки колоніальної політики Японії, побут і культура корейців та політика геноциду і японізації*.

3.2. Вербальна об'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Чве Со Хе "Батьківщина"

1) Наступні архаїзми репрезентують ознаку *побут і культура корейців*: 여관 (гостьовий будинок) – зараз більше використовуються назви 호텔, 하숙집 тощо; 북면모 (шапка або шлем, які вкривали від холоду), зараз це слово замінено на 모자; 부락 (селище), у наш час використовується синоніми 마을, 시골; *національний рух за незалежність*: 정탐꾼 (шпигун) – зараз використовується 스파이.

2) Історизми також використовуються у творі та позначають ознаки *національний рух за незалежність, національна пам'ять, окупація Кореї Японією*: 삼일운동 (Рух за незалежність 1-го березня 1919 року); 간도 소요 (різанина в Кандо японськими військовими проти корейських жителів Цзяньдао (Маньчжурія)); 독립군 (армія за незалежність); 독립당 감옥 (в'язниця сил опору); 의병 (ийбьон, народні ополченці, які виступали проти Японської окупації); 관청 (державне управління на поч. ХХ ст); 고원 (наймані робітники); 순사 (японський поліцейський в Кореї до 1945 р.).

Стилістично забарвлена лексика поділяється на високу та низьку.

3) Високої лексики у творі небагато: 핏발 (гіпосфагма – крововилив в око) – науковий термін, який репрезентує ознаки *наслідки колонізації Кореї, змученої батьківщини*; 본국 (батьківщина, рідна земля на національному рівні) – позначає ознаки *рідна земля, національна свідомість*; 고국 산천 (гори і ріки батьківщини) – ознака *рідна земля*.

4) Але низька лексика дуже часто зустрічається у творі. Розмовно-побутова лексика: 진보하는 도회 (прогресуюче місто) – *Батьківщина завжди ідеальна*, 계해년 삼월 (березень 1923-го року) – *окупація Кореї Японською*

імперією, національна пам'ять, 표랑하다 (бурлакувати) та 방랑하다 (скитатись) – наслідки колонізації Кореї, 중국 사람 채마밭 (город китайця) – об'єднує три нації, 토민 (земляк) – національна свідомість, 명상하다 (медитувати) – національна пам'ять, 패왕 (король) – наслідки колонізації Кореї, 보통 (тюк) – побут і культура корейців. Професіоналізми: 경제 문제 (фінансові проблеми) – репрезентує ознаку наслідки колонізації Кореї; 날삐 (поденна оплата – для робітників-поденників у Кореї за часи окупації) – ознака реформування системи управління Кореї. Просторічна лексика: 고향 (притон) – наслідки колонізації Кореї. Екзотизми, які репрезентують ознаки національна свідомість, батьківщина – єдина рідна земля: 메투리 (метхурі), 객죽집 (кекчутчіб), 산수화 (сансунхва), 샷갓 (кат).

5) Іншим засобом репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА є ономотопеїчна лексика.

- Образотворчі слова: 예리예리하던 운심 (колись такий розумний Уншім) та 물씬물씬한 여름옷 (просяклий потом літній одяг) – наслідки колонізації Кореї, 드문드문한 내 (мерехтіючий струмок) та 방긋방긋하는 오산 (квітучий Осан) – рідна земля, географічні назви батьківщини.

- Звуконаслідувальні слова: 뚜뚜 하는 자동차 소리 (дирчання машин); 푸푸푸푸 하는 기차 소리 (пихтіння потягу) – ознака рідна земля, Корея до окупації; 터벅터벅 걸었다 (повільно крокував) – Корея до окупації, 배는 꿀꿀 운다 (бурчав живіт) – наслідки колонізації Кореї; 뿔뿔 (предмет великого розміру, який катиться, тобто в даному випадку це – каміння, яке служило колись фундаментом будинку, але після окупації Кореї, було зруйновано; виражає ознаку знищена батьківщина.

б) Символізми також є репрезентантами концепту: 천인갱참 (безодня) – символ окупації Кореї Японією, позначає ознаку знищена батьківщина;

운심의 그림자 (тінь Уншіма) – символ народу, який був вимушений тікати на чужину через *політику геноциду* та неможливість заробляти на батьківщині; 영별의 눈물 (сльози вічного прощання) – символ розлучення родин та нації загалом через *окупацію Кореї Японською імперією*; 독립군 총 (рушниця солдат армії опору) – символ та ознака *національного руху за незалежність* у часи *окупації Кореї Японією*.

Синтаксична об'єктивація концепту виражається у наступному.

7) Повтори: 어느새 해가 졌다. 전기가 켜졌다. (Непомітно для нього сіло сонце. На вулиці загорілось світло.) та 밤은 점점 어두워 간다. 전등빛은 한층더 밝다 (Потроху наступала ніч. Вуличні ліхтарі все більше яскравішали.) – автор використовує повтори для більшого емоційного забарвлення опису батьківщини; ознаки *рідна батьківщина, батьківщина – єдина рідна земля*; епіфоричний повтор та градація: 면서 운다. 운심이도 울었다. 애꿎게 울었다. (сказав він і заплакав. Уншім також заплакав. Він плакав, так ніби розривалося серце.) – ознаки *наслідки колонізації Кореї, окупація Кореї Японією, журба за втраченою батьківщиною, біль за батьківщину*; епіфоричний повтор: 이 모양으로 향방 없이 표랑하다가 지금 본국으로 돌아왔다. 내가 찾아갈 곳도 없고 나를 기다려 주는 이도 없건마는 나도 본국으로 돌아왔다. (Таким чином, він блукав без напрямку і повернувся на батьківщину. Мені нема куди йти, мене ніхто не чекає, але я повернувся на батьківщину.) – автор використовує повтор для позначення унікальності Батьківщини для кожного і такий засіб репрезентує ознаки *нерозривний зв'язок з батьківщиною*.

8) Перерахування як прийом розширення структури: див. додаток 1, уривок 4 – таке перерахування автор також використовує для детального опису батьківщини; ознаки – *рідна батьківщина, батьківщина – єдина рідна земля*; див. додаток 1, уривок 5 – перерахування найнижчої суспільної ланки для підкреслення того, яким став народ після окупації: *наслідки колонізації*

Кореї, японський режим; 그런 까닭에 윤리도 도덕도 교육도 없다. (Через те їм бракувало етичності, моральних якостей та освіти.) та *힘센 자가 으뜸이요 장수며 패왕이다. (Найсильнішим вважався голова, торговець та король.)* – *наслідки колонізації Кореї, японський режим; 해지면 자고 해뜨면 걷고 집이 있으면 얻어먹고 없으면 굶으면서 방랑하였다. (Коли сідало сонце він спав, коли вставало – він ішов, якщо він бачив домівку – просив поїсти, якщо не було – голодував та скитався.)* – репрезентує ознаки *наслідки колонізації Кореї*.

9) Прості речення. Прості речення атвор використовує для позначення *географічних назв батьківщини: 침으로 회령에 왔다. (Він повертався до міста Хверьон уперше.); 이곳에 사는 사람은 함경도 평안도 황해도 사람이 많다. (Більшість були з провінцій Хамгьондо, Пьонандо, Хванхедо.); репрезентація ознаки національний рух за незалежність: 독립군에 뛰어들었다. (Він приєднався до сил, які виступали за незалежність.)*.

10) Складні речення: див. додаток 1, уривок 6 – автор використовує складне речення для детального опису зовнішності героя: *національна свідомість, побут і культура корейців*; див. додаток 1, уривок 7 – опис деталей корейського містечка до окупації: *Корея до окупації, рідна земля*; див. додаток 1, уривок 8 – автор за допомогою художніх порівнянь репрезентує ознаки *захоплення рідної землі, знищення батьківщини та нерозривний зв'язок з батьківщиною*.

11) Останній засіб об'єктивації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА – фразеологізми. *Знищена батьківщина*: фразеологічний вираз *별들은 기구한 신세를 옛보다 (зорі дивились на його нещасну долю)*; *реформація Японією*: фразеологічне зрощення *비위를 상하다 (знудити)* та фраза-фабула: *천인갱참 (безодня)*.

Отже, проаналізувавши та виділивши засоби етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художнього твору "Батьківщина" Чве Со Хе на рівні об'єктивації концепту, тобто лексичному, синтаксичному та фразеологічному, ми можемо назвати основні: ономотопеїчна лексика – 11,1 % та низька лексика – 9,7 %. Доречно зауважити, що, на відміну від засобів репрезентації у творі Хьон Джін Гона, у творі Чве Со Хе немає таких репрезентантів, як редукція синтаксисної структури, еліпсис та апозіопезис, а також вигуків, аббревіатур та запозичень.

3.3. Вербальна суб'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Хьон Джін Гона "Батьківщина"

Оскільки суб'єктивація концепту відображає техніку створення його вербального портрету та пов'язана з дискурсивною профілізацією, вона здійснюється за рахунок синонімічного, метафоричного, алюзивного та паремійного прийомів.

1) Важливим засобом репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА є синонімічна суб'єктивація, яка має два способи творення номінацій: первинний (з повним набором значення слова) та вторинний (з неповним набором). По-перше, можна визначити синонімічну домінанту – 고향 (батьківщина). А тому можна побудувати наступний синонімічний ряд, який виражає складову концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА – катаконцепт БАТЬКІВЩИНА: 고향 (батьківщина), 조선 (Чосон), 대구 (місто Тегу), 서울 (місто Сеул), 신의주(Сунджу), 안동 (Андон).

У художній мові синонімія в основному використовується як прийом заміни повторів тих самих слів і виступає джерелом мовної і мовленнєвої образності. За взаємозамінністю, можна розділити синоніми на повні, відносні та контекстуальні, тому ми наведемо приклади даних видів синонімів із

оповідання. Повними або абсолютними синонімами можуть бути 타처 – 타국 (чужина), 고국 – 고향 (Батьківщина), і вони замінюються у різних контекстах без змін у денотативному та конотативному значеннях. Відносні синоніми 죽다 – 돌아가시다 (помирати), 노동숙박소 – 기진야도 (місця для проживання робітників – нічліжка) можуть бути взаємозамінюваними залежно від контексту. А контекстуальні синоніми схожі за значенням лише у певних специфічних дистрибутивних умовах: 일본 – 타국 (Японія – чужина відносно Кореї), 일본말 – 중국말 (японська – китайська мови відносно корейської). У таких синонімах, як 차녀 – 궤녀 – 여자 – 계집 – 고향 (молода дівчина – дівчисько – дівчинка – та жінка – Батьківщина) варіюється відтінок ввічливості до названих осіб, але головним є метафоричне значення, яке подається як синонімічне, оскільки розповідь іде про Корею.

Тому, можна сказати, що синонімічні ряди репрезентують наступні ознаки концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА: *географічні назви батьківщини, рідна земля, країна – це народ, політика геноциду та японізація.*

2) Антоніми також належать до оригінальних художньо-зображуваних репрезентативів концептів. В оповіданні автор використовує антоніми задля контрасту протиставлення стану та настрою головних героїв, парадоксу понять у свідомості корейських селян у даний історичний період [37, с. 91]: 비옥한 – 거칠한 땅 (родюча – вихолощена земля) – *життя на рідній землі, захоплення рідної землі; 눈썹을 찡그리다 – 웃음을 띠다 (хмуритись – посміхатись) – змучена батьківщина та батьківщина – єдина рідна земля; 죄송스럽다 – 냉랭하다 – 쌀쌀하다 – 반가워하다 (відчувати співчуття – недружелюбний – непривітливий – радісний) – окупація рідної землі та Корея до окупації.* Комплементарні антоніми 싱겁다 – 맵다 (прісний – гострий) використовуються в парі з порівнянням "корейська – японська їжа" і тому підкреслюють різницю між цими двома країнами та мають ознаки *єдина рідна*

земля та чужий японський режим. Антонімічний вираз 이들이들하던 얼굴빛 유산을 끼엿은듯하더마 (колись гладка шкіра виглядала ніби обвугленою кислотою) – має ознаки *наслідки колонізації Кореї та японський режим*. Також контекстуальними антонімами можна вважати 일본말 – 경상도 사투리 (японська мова – Кьонсанський діалект), що відображають протиставлення ознак *японський режим, японізація та побут і культура корейців, національна свідомість*. Антоніми 눈물 괴다 – 눈물도 안 나오더마 (очі наповнені сльозами – і сльози не вронити) позначають ознаки *наслідки колонізації, журба по втраченій батьківщині та біль за батьківщину*. Ще одним прикладом репрезентантів концепту – антонімів є лексеми 신작로 – 전토 (шосе – поля) – поля стали шосе і більше не годують рисом народ; репрезентують ознаки *захопленої рідної землі, реформування системи управління Кореї*.

Однією з найважливіших у репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА грає роль метафорична суб'єктивація, а саме тропи. До засобів словесної образності відносять, по-перше, тропи: метафору, метонімію, синекдоху, порівняння, епітет, гіперболу тощо.

3) Епітети. Оскільки ми аналізуємо художній твір, в ньому будуть присутні багато епітетів, ми наведемо епітети, які є репрезентантами концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА згідно його ознак: *політика японізації, наслідки колонізації Кореї, окупація Кореї Японією*: 경성드뭇한 눈썹 (неоднорідні брови), 거친 땅 (вихолощена земля), 몹쓸 병 (невиліковна хвороба), 참혹한 사람살이 (жорстока людська доля), 외로운 혼 (самотній дух), 이들이들하던 얼굴빛 (колись така м'яка шкіра); *побут та культура корейців*: 평화로운 농촌 (мирна сільська громада); *батьківщина – єдина рідна земля, життя на рідній землі*: 비옥한 전야 (родюча земля), 먼 산 (далекі гори); *біль за батьківщиною, змучена батьківщина*: 깊은 슬픔 (глибокий сум), 괴로운 한숨 (болісно зітхнув).

4) Порівняння. Явні порівняння та скриті порівняння (метафори): "나는 처음 길인데 우리 같은 막벌이꾼이 차를 내려서 어디로 찾아가야 되겠는지요? 일본으로 말하면 "기진야도" 같은 것이 있는지요?" ("А я от вперше побуваю в Сеулі, куди ще їхати такому поденнику, як я? Чи є у вас таке, як японська 'кіджін ядо (нічліжка)'?") – явне порівняння використовується за допомогою слова *같다* і репрезентує такі ознаки концепту, як *японський режим, окупація Кореї Японією, реформація Японією, політика японізації*, оскільки поденниками, які шукають нічліжки, насаджено знаючи японську і буваючи в Японії, було результатом окупації; *입은 소태나 먹은 것처럼 왼편으로 뺨떨어지게 찢어 올라가고 조이던 눈엔 눈물이 킁 듯, 삼십 세밖에 안 되어 보이는 그 얼굴이 십년 가량은 늙어진 듯하였다.* (Губи були викривлені та натягнуті в ліву сторону, ніби він розжовував гірку рослину, а його очі були начебто наповнені сльозами; йому було не більше тридцяти, але його похмуре обличчя робило його старшим років на десять.) – такі явні порівняння автор використовує для опису зовнішності і почуттів героя, приводом чого стала окупація, а також порівнює та уособлює Корею в герої: *знищена батьківщина, наслідки колонізації Кореї*; *그후로 '죽겠다', '못 살겠다' 하는 소리는 종이 염불하듯 그들의 입길에서 오르내리게 되었다.* (Відтоді з їх вуст, ніби сутри буддистського монаха, лунали такі фрази, як "Так і помру", "Я більше так не можу".) – явне порівняння автора з сутрами визначає ознаку *національна свідомість та побут і культура корейців*; *악착한 운명이 던져 준 깊은 슬픔을 술로 녹이려는 듯이 연거푸 다섯 잔을 마신 그는 다시 말을 계속하였다.* (Він випив три чашки поспіль, ніби алкоголь зможе розтопити його смуток, який випав на його долю, а потім продовжив свою розповідь.) – таке порівняння репрезентує ознаки *біль за батьківщину, змучена батьківщина*; *나는 그 눈물 가운데 음산하고 비참한 조선의 얼굴을 똑똑히 본 듯싶었다.* (Серед тих сліз я ніби побачив похмуре злиденне обличчя Чосону.) – важлива метафора, яка уособлює біль та журбу людини, а має на увазі журбу всієї країни, всього

народу: змучена батьківщина, наслідки колонізації Кореї, *біль за батьківщину*, *країна – це народ*; 눈은 폭 들어가고 그 이들이들하던 얼굴빛도 마치 유산을 끼얹은 듯하더마. (Її очі впали, і навіть її шкіра, яка колись була такою гладкою та м'якою, виглядала ніби обвуглена кислотою.) – явне порівняння, яке виражає зміну країни та її народу після окупації Кореї: *наслідки колонізації Кореї, країна – це народ, японський режим, Корея до окупації*; 가슴을 찢는 듯한 괴로운 한숨을 쉬다... (він болісно зітхнув, ніби його серце розчавили...) – таке явне порівняння уособлює біль всього народу та репрезентує такі ознаки, як: *змучена батьківщина, наслідки колонізації Кореї, країна – це народ*; 가슴이 터지더마 (це розбило мені серце) – метафора, яка позначає ознаки концепту *знищена батьківщина, біль за батьківщину, наслідки колонізації Кореї Японією, японський режим*; 산송장이 되다 (стати живим мертвецем) – уособлюється в тілі дівчини вся Корея за допомогою метафоричного прийому і репрезентуються ознаки *країна – це народ, знищена батьківщина, змучена батьківщина, японський режим, наслідки колонізації Кореї*.

5) Метонімія. Синекдоха. Усі синекдохи репрезентують ознаки *змучена батьківщина, наслідки колонізації Кореї, окупація Кореї Японією, Корея – це народ*: 넉넉지는 못하다 (жити в злиднях) – не тільки одна людина жила в злиднях, а цілий народ; 동리는 점점 쇠진해 갔다 (село потрохи знищувалось) – через окупацію Кореї Японською імперією не одне село знищувалось, а вся країна; 어머니는 영양 부족하다 (мати недоїдала) – недоїдала вся країна; 썩어 넘어졌다 (згнили та попадали (крокви)) – гнила та розпадалась вся країна; 혈어 젖혀 놓다 (бути розкиданим) – йдеться мова про каміння фундаменту будівель, яке було розкидане на батьківщині головного героя, але по суті – це означає руйнацію, яку переживала в той час Корея; 몸에 몹쓸 병이 들다 (підхопити заразну хворобу) – японська окупація і є руйнівною заразною

хворобою; 별안간 간곳을 모르게 되다 (безслідно зникнути) – мається на увазі незалежність Кореї.

6) Гіпербола: *Наслідки колонізації Кореї, японський режим, змучена батьківщина*: 삼십 세밖에 안 되어 보이는 그 얼굴이 십 년 가량은 늙어진 듯하였다. (Йому було не більше тридцяти, але його похмуре обличчя робило його старшим років на десять.); 일 년이란 장구한 세월을 먹고 입어 가며 거친 땅을 풀 수가 있으랴... (але в них не було можливості нагодувати чи одягти себе, а також зорати вихолощену землю за рік, у термін в вічність); 이태 동안을 사는 것이 아니라 억지로 버티어 갈 제... (за два роки вони вже не жили, а намагались існувати); 폐농이 되다 (стати містом-привидом); *побут і життя корейців*: 고추를 끄적이 많이 먹다 (їсти незбагненну кількість червоного перцю).

7) Персоніфікація: 벧섬이나 나는 전토는 // 신작로가 되고요 (це вже шосе, а не поля, що годували мене рисом) – така персоніфікація репрезентує ознаки концепту *побут і життя корейців, наслідки окупації Кореї*.

Отже, ми визначили, що етнокультурно маркований концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА суб'єктивується у творі “Батьківщина” Хьон Джін Гона наступним чином: антонімами – 11,4 %; порівняннями (враховуючи метафори, метонімії, синекдохи) – 10,5 %; епітетами – 10,5 %; гіперболами – 3,5 %; синонімами – 2,6 % та персоніфікаціями – 1,7 %, що репрезентують такі основні ознаки, як *побут і культура корейців, наслідки колонізаційної політики та змучена батьківщиною*.

3.4. Вербальна суб'єктивація етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА у творі Чве Со Хе "Батьківщина"

1) Синоніми. Основним засобом репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА є синонімічний ряд відносних синонімів 고국 – 본국 – 고향 (батьківщина), та продовження ряду контекстуальними синонімами 조선 (Чосон) – 회령 (місто Хверьон) – 청시허 (с. Чхоншіхо) – 사동탄 (місто Садонтан) – 오산 (місто Осан) – 다사허 (с. Тасахо), який виражає змістові когнітивні ознаки *рідна земля, географічні назви батьківщини* та ядро концепту.

2) Антоніми. Засобом репрезентації концепту є пара антонімів 밤 – 불 (ніч – світло), які метафорично представляються як Японська імперія, яка окупувала Корею та світло з домівок, тобто репрезентує ознаки *окупація Кореї Японією* та *Корея до окупації*.

3) Епітети: 이방 괴로운 생활 (тяжке життя на чужині) – репрезентація ознаки концепту *батьківщина – єдина рідна земля та нерозривний зв'язок з батьківщиною*; 어두한 천인갱참 (темна безодня) – такий епітет надається з метою метафоричної передачі значення, що безодня – це *окупація Кореї Японією*, і її ознака "темна" репрезентує ознаку *знищена батьківщина*; 진보하는 도회 (прогресивне місто) та 훌륭한 인물 (успішні люди) – репрезентант ознаки *Батьківщина – завжди ідеальна* та *Корея до окупації*; (전등 아래의 그의) 낮빛은 창백하다 (під світлом ліхтаря його обличчя виглядало блідим) – мається на увазі *окупація Кореї Японією*; 평온한 공기 (мирне повітря) – ознака *Корея до окупації*.

- Порівняння: Ознака *Батьківщина – єдина рідна земля* описується у творі досить детально: 고기 비늘 같은 잇닿인 기와 지붕 (дахи, покриті черепицею, ніби лускою риби); 거미줄같이 늘어진 전봇줄 (електричні дроти,

що звисають, ніби павутиння); 몸은 솜같이 휘주근하다 (тіло, ніби бавовна було в'ялим) – репрезентація ознаки *Корея до окупації*, але цим порівнянням підкреслюється короткостроковість періоду до самої окупації; 독립단이 벌떼같이 일어나서 (як рій бджіл, підіймалися групи борців за незалежність) – репрезентант ознаки *національний рух за незалежність*; див. додаток 1, уривок 8 – порівнюється серце з гілкою верби, яка коливається у волоссі на вітру, тобто за часи окупації Кореї Японією внутрішній світ корейців був розхитаний та невизначений, а тому таке порівняння є репрезентантом ознаки *національна свідомість та біль за батьківщиною*.

5) Метафора: 어둑한 천인갱참에 떨어지다 (падати у темну глибоку яму) – підкреслює руйнівну силу *окупації Кореї Японією* по відношенню до корейців та безвихідність корейців; 밤은 점점 어두워 간다 (потроху наступала ніч) – метафоричне позначення процесу *захоплення рідної землі та окупації Кореї Японією*.

6) Метонімія: 방은 아래위 양칸이었다. (Кімната була розділена на дві.) та 양방에다 천장 가운데 전등이 달렸다. (посередині двох кімнат висіли лампи.) – перенесення значення кімнати на територію Кореї, на якій перебували дві нації, та лампи у кожній кімнаті – Японія як головний орган управління: ознаки *окупація Кореї Японією, японський режим та реформування системи управління Кореї*.

7) Синекдоха: 운심이는 늘 슬펐다 (Уншім завжди був засмучений); 그는 신세를 생각하고 울었다 (він думав про своє життя і плакав); 운심이도 울었다. 애꿎게 울었다 (Уншім плакав. Серце ніби розривалося); 그리고 그는 늘 고원을 바라보고 울었다 (він завжди плакав, коли дивився на найманих робітників) – такі приклади вживання синекдохи відображають ознаки *журба по втраченій батьківщині, біль за батьківщину, змучена батьківщина, країна – це народ, оскільки переносять значення людини на країну*; 이 두 청춘의

눈물은 영별의 눈물이었다. (Ці сльози двох молодих були сльозами вічного прощання.) – коли корейці йшли в армію опору, вони йшли на смерть: ознаки *національний рух за незалежність та змучена батьківщина*.

8) Гіпербола: 온 세계의 고독의 비애는 자기 홀로 가진 듯하였다 (він відчував ніби весь сум самотності всього світу обрушився на нього) – на стільки тяжко було корейцям у часи *окупації Кореї Японією, змучена батьківщина*; 알 수 없는 무엇이 나를 이리로 이끈 것이었다. (Щось, що не можна описати, привело мене сюди (на батьківщину).) – важлива стилістична фігура, яка маркує ознаку *нерозривний зв'язок з батьківщиною*).

9) Персоніфікація: 별들은 기구한 제 신세를 엿보는 듯이 그는 생각났다. (Уншім відчув ніби незліченні зорі, що мерехтять у широкому синьому небі над головою, дивились на його нещасну долю.) – персоніфікація оживлює зорі, за допомогою чого автор підкреслює багатоплановість та ширину горя кожного корейця: ознаки *змучена батьківщина, наслідки колонізації Кореї*.

Отже, останнім етапом визначення всіх засобів репрезентації є знаходження способів суб'єктивації ознак концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі твору "Батьківщина" Чве Со Хе, а ними є: порівняння (враховуючи метафори, метонімії та синекдохи) – 16,6 %; епітети – 12,5 %; гіперболи – 4,1%; а також синоніми, антоніми та персоніфікації – по 2,7 %.

Висновки до розділу 3

У третьому практичному розділі нашою метою було виявлення засобів репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, тому, проаналізувавши згідно знайдених ознак концепту у другому розділі на матеріалі двох художніх творів, ми дослідили тексти та

виявили засоби вербальної об'єктивації (лексичний, синтаксичний та фразеологічний компоненти) та суб'єктивації (ономасіологічна лексика та засоби художнього мовлення) ознак концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

За допомогою методу кількісних підрахунків, ми визначили засоби репрезентації концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА відносно їх вираженості та частотності. Тобто, концепт репрезентується в творах за допомогою: порівнянь (враховуючи метафори, метонімії, синекдохи) – 12,9 %; епітетів – 9,1 %; антонімів – 8,1 %; низької лексики – 7,5 % (враховуючи розмовно-побутову, діалектизми, вульгарну лексику, жаргонізми); повторів (простих, епіфоричних, анафоричних); складних речень – 6,4 %; символізмів – 6,4 %; ономатопеїчної лексики – 5,9 %; фразеологізмів (фразеологічних виразів, фразеологічних зрощень, фраз-фабул) – 5,9 %; високої лексики – 4,8 %; архіїзми – 3,7 %; гіперболи – 3,2 %; простих речень – 3,2 %; історизмів – 2,7 %; синонімів – 2,7 %; запозичень – 1,6 %; персоніфікацій – 1,6 %; редукції синтаксичної структури – 2 %; еліпсису – 2 %; апозіопезису – 0,5 %. Оскільки ми округляли числа до десятої частини, можлива похибка до 0,5 %.

Графічну верифікацію надано у розділі ДОДАТКИ – додаток 2: засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художніх творів.

Виявивши всі можливі засоби репрезентації ознак концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі двох художніх творів ("Батьківщина" Хьон Джін Гон та "Батьківщина" Чве Со Хе), ми упорядкували та систематизували їх відносно частотності. Таким чином, ознаки найчастіше виражаються тропами – порівняннями та епітетами, лексичними компонентами – антонімами, низькою лексикою, синтаксичними компонентами, повторами та складними реченнями тощо.

ВИСНОВКИ

Маловивчене питання когнітивного та лінгвістичного аспекту концептології, зокрема у корейській етнокультурній картині світу, дало поштовх на дослідження етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, а також виявлення засобів його репрезентації у мові художніх творів початку 20-го століття. Етнокультурно маркований концепт відбиває світобачення, маркує мовну картину світу та визначається як словесно виражена змістова одиниця свідомості, збагачена культурними смислами й індивідуальними асоціаціями, що віддзеркалює основні етапи розвитку корейської мови та культури. Тому в результаті дослідження етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художніх творів корейських письменників Хьон Джін Гона та Чве Со Хе, ми отримали наступні основні результати наукового дослідження.

1) Подальшого розвитку набуває поняття етнокультурно маркованого концепту у корейській етнокультурній картині світу, а також міждисциплінарний підхід до концептуального аналізу відповідно мети нашої роботи – визначити засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА.

2) Уперше проаналізовано та змодульовано етнокультурно маркований концепт ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на основі корейських художніх творів 20-го століття: проведено етимологічний та лексико-графічний аналіз, тлумачення складових концепту, описано макроструктуру (визначено образні, змістові компоненти концепту та інтерпретаційне поле концепту) концепту на основі творів, систематизовано та категоризовано ознаки концепту.

3) Визначено засоби репрезентації культурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА в корейських художніх творах: порівняння (враховуючи метафори, метонімії, синекдохи) – 12,9 %; епітети – 9,1 %; антоніми – 8,1 %; низька лексика – 7,5 % (враховуючи розмовно-побутову, діалектизми, вульгарну лексику, жаргонізми); повтори (простих, епіфоричних,

анафоричних); складні речення – 6,4 %; символізми – 6,4 %; оноματοпеїчна лексика – 5,9 %; фразеологізми (фразеологічних виразів, фразеологічних зрощень, фраз-фабул) – 5,9 %; висока лексика – 4,8 %; гіперболи – 3,2 %; прості речення – 3,2 %; історизми – 2,7 %; синоніми – 2,7 %; запозичення – 1,6 %; персоніфікації – 1,6 %; редукції синтаксичної структури – 2 %; еліпсис – 2 %; апозіопезис – 0,5 %.

Отже, визначення засобів репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА та його складових досягається за допомогою констуктивного та спеціально сконструюваного підходу концептуального аналізу, його місця в культурі Кореї, а також відтворення стереотипів етнокультурної картини світу корейців. Оскільки вивчення концепту охоплює такі галузі, як лінгвістика, мовознавство, філологія, лінгвокультурологія, культурологія, когнітологія, психологія, філософія, психолінгвістика тощо, за допомогою результатів нашого дослідження можна вивчати культуру, історію та картину світу корейців, застосовуючи у лінгвокультурознавстві, процес формування свідомості корейців із застосуванням у когнітивній науці, вивчати засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА, застосовуючи ці знання у лінгвістиці, мовознавстві, оскільки питання реалізації концептів у мові залишається маловивченим та неточним питанням. Здійснене дослідження постає лише частиною опрацювання етнокультурно маркованого концепту ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА в корейській картині світу і надає можливість подальшого дослідження цієї теми.

АНОТАЦІЯ

인간은 언어에 통해 세계를 인식하며 따라서 언어는 그 언어 보유자의 세계상을 반영할 뿐만 아니라 세계관 형성에도 결정적인 역할을 한다는 언어과는 특히 어휘 의미론 연구에서 널리 사용한다. 그러므로 세계 가장 중요한 개념 중에 민족적으로 표시한 점령된 고향 개념은 하나이다. 소설의 언어는 국가 문화 언어의 가장 완벽한 이미지이며 미적 기능을 가지고 있다. 점령 동안 작성된 현진건의 "고향"과 최서해의 "고향"이라는 두 작품을 포함하여 예술 작품에 대한 포괄적인 분석을 통해 인식의 형태로서 점령된 고향 개념을 연구할 수 있습니다. 일본 강점기의 점령 하에서 20 세기 초 한국인의 삶의 역사적 배경에 대한 고찰은 현대 연구가 당시의 저작물 작가의 세계관 특징을 분석할 수 있는 기회를 제공하며, 개념의 특징을 실현하는 언어, 특히 어휘, 구문 및 어법적 방법을 결정할 수 있게 한다. 이 목표를 달성하려면 문화적 분류가 된 점령된 고향 개념에 대한 개념 분석을 수행하여 개념의 비유, 내용 구성 요소, 해석 분야를 정의해야 하며 개념의 주요 특징을 식별 한 다음 이러한 기본 기능이 언어로 어떻게 전달되는지 결정하는 것이다. 따라서 우리의 본문의 연구 목표는 한국관에 점령된 고향 개념을 표현하는 방식이라고 한다.

이 연구의 과학적 참신 성은이 논문이 먼저 연구의 목적과 목표에 따라서 개념적 분석에 대한 학제 간 접근을 제안한다는 것이다. 예술 작품을 바탕으로 민족 문화적으로 분류하고 점령된 고향 개념을 나타내는 수단이 처음으로 밝혀지는 것; 개념의 체계화 된 구성 요소 및 특징; 언어학, 문화 연구, 인지 과학, 개념 화론 등의 연구에서 점령된 고향 개념 및 기타 개념의 개념적인 분석 및 표현 수단이 추가로 개발되는 것이다.

따라서 점령된 고향의 민족 문화적으로 분류된 개념을 나타내는 수단과 그 구성 요소를 결정하는 것은 개념적인 분석에 대한 건설적이고 특별하게

구성된 접근법, 한국 문화에서의 위치 및 한국 세계의 민족 문화 그림의 고정 관념을 재현함으로써 달성된다. 이 개념에 대한 연구는 언어학, 철학, 문화학, 인지 과학, 심리학 등의 영역을 다루기 때문에 언어학의 형태를 사용하여 한국 세계의 문화, 역사를 연구할 수 있다. 인지 과학에 응용하여 언어 문화에 대한 지식을 사용하여 민족 문화적으로 표시된 점령된 고향 개념의 표현 수단을 연구하는 것이다. 수행된 연구는 한국세계에서 민족 문화적으로 점령된 고향 개념의 정교화의 일부일 뿐이며 주제에 대한 추가 연구 기회를 제공한다.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Агиенко, М.И.* Пространственные признаки концептов правда, истина / М.И. Агиенко // Мир и язык: Сборник научных статей / Отв. ред. Е.А. Пименов, М.В. Пименова. Кемерово: ИПК "Графика", 2005. – 134-140 с.
2. *Алефиренко Н.Ф.* Спорные проблемы семантики / Н. Ф. Алефиренко. – М.: Гнозис, 2005. – 326 с.
3. *Арутюнова Н.Д.* О работе группы "Логический анализ языка" Института языкознания РАН // Логический анализ языка. Избранное. 1988-1995. М.: Индрик, 2003: 11 – 7-23 с.
4. *Аскольдов С. А.* Концепт и слово / С. А. Аскольдов // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: антология; под ред. В. Н. Нерознака. – М.: Academia, 1997. – 267–279 с.
5. *Бабушкин А. П.* Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка / А. П. Бабушкин. – Воронеж: ВГУ, 1996. – 104 с.
6. *Вежбицкая А.* Язык. Культура. Познание / А. Вежбицкая; пер. с англ. и отв. ред. М. А. Кронгауз. – М.: Русские словари, 1996. – 412 с.
7. *ВКЛ: Введение в когнитивную лингвистику: учеб. пособ.* / [Попова З. Д. и др.]. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2005. – 61–105 с.
8. *Воркачев С. Г.* Вариативные и ассоциативные свойства теленомных лингво-концептов / С. Г. Воркачев. – Волгоград: Парадигма, 2005. – 214 с.
9. *Воркачев С. Г.* Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филологические науки. – 2001. – № 1. – 64–72 с.
10. *Воркачев С. Г.* Концепт счастья: понятийный и образный компоненты / С. Г. Воркачев // Известия РАН. Серия литературы и языка: [сб. науч. трудов]. – Воронеж, 2001. – Т. 60. – № 6. – 47–58 с.
11. *Воркачев С.Г.* Культурный концепт и значение // Труды Кубанского государственного университета. Сер. Гуманитарные науки. Т. 17, 2. – Краснодар, 2003. – 267-276 с.

12. *Воркачев С. Г.* Счастье как лингвокультурный концепт / С. Г. Воркачев. – М.: Гнозис, 2004. – 236 с.
13. *Голубенко Н.І.* Відтворення англомовних репрезентацій концептосфери американського півдня в українському художньому перекладі (на матеріалі американських романів XIX – XX ст.): дис. кан. філ. н. – К., 2016. – 219 с.
14. *Голубовська І.О.* Етнічні особливості мовних картин світу / І. О. Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.
15. *Гуревич А.Я.* (отв. ред.). Человек и культура – М.: Наука, 1990. – 241 с.
16. *Жаботинская С.А.* Концептуальный анализ: типы фреймов // Вісник Черкаського ун-та. Сер. філол. науки. – Черкаси, 1999. Вип. 11. – 12-25 с.
17. *Зацепина М.В.* Концептуализация феномена отчуждения в русской и немецкой этноконцептосферах: дис. на соискание ученой степени канд. филол. Наук. – Екатеринбург, 2006. – 238 с.
18. *Звегинцев В.А.* История языкознания 19-20 веков в очерках и извлечениях. Ч. 2. М.: "Просвещение", 1965. – 493 с.
19. *Есмурзаева Ж.Б.* Концепт "родина" в системе концептов языковой картины мира. Альманах современной науки и образования. – Тамбов: Грамота, 2008. №8 (15): в 2-х ч. Ч. 2. – 53-55 с.
20. *Кагановська О.М.* Текстові концепти художньої прози, на матеріалі французької романистики середини 20 сторіччя). – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – 292 с.
21. *Карасик В. И.* Культурные доминанты в языке / В. И. Карасик // Языковая личность: культурные концепты. – Волгоград; Архангельск: Перемена, 1996. – 3-16 с.
22. *Карасик В.И.* *Слышкин Г.Г.* Лингвокультурный концепт как единица исследования // Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сб. науч. тр. / Под ред. И. А. Стернина. – Воронеж: ВГУ, 2001. – 75-80 с.

23. *Карасик В.И.* Этноспецифические концепты / В. И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику; отв. ред. М. В. Пименова. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2005. – 61-105 с.
24. *Карасик В.И.* Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик. – М.: Гнозис, 2004. – 390 с.
25. *Кочерган М.П.* Вступ до мовознавства: 2-ге видання. – К.: ВЦ "Академія", 2006. – 368 с.
26. *Кошарная С.А.* Миф и язык: Опыт лингвокультурологической реконструкции русской мифологической картины мира / С. А. Кошарная. – Белгород: БелГУ, 2002. – 288 с.
27. *Красавский Н.А.* Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах. – Волгоград: Перемена, 2001. – 495 с.
28. *Краснобаєва-Чорна Ж.* Інтегральний підхід до інтерпретації концепту (філософський та лінгвокультурологічний вектори). Лінгвістичні студії: збірник наукових праць / [укл. А. Загнітко]. – Донецьк, 2006. – 27-31 с.
29. *Краснобаєва-Чорна Ж.* Ідеографічна класифікація фразеологічних одиниць у Словнику фразеологічних термінів сучасної української мови. Лінгвістичні студії: збірник наукових праць, №22. – Донецьк, Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2011. – 289-298 с.
30. *Красных В.В.* "Свой" среди "чужих": миф или реальность? / В. В. Красных. – М.: ИТДГК "Гнозис", 2003. – 375 с.
31. *Крацило С.О.* Профілізація концепту Marriage в англійській мові. Дис. Канд.філ.н. – Львів, Львівський національний університет, 2016. – 260 с.
32. *Крючкова Н.В.* Взаимодействие концептов как основа их варьирования. Известия ВНГПУ. – Волгоград, 2008. – 21-25 с.
33. *Кубрякова Е.С.* О когнитивной лингвистике и семантике термина когнитивный. Вестник ВГУ. – Воронеж, 2001. – 4-9 с.
34. *КСКТ: Краткий словарь когнитивных терминов* / [Е. С. Кубрякова, В. З. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина]. – М.: МГУ, 1997. – 245 с.

35. *Лебедева, Н.М.* Введение в этническую и кросс-культурную психологию / Н.М. Лебедева. – Москва: Ключ-С, 1999. – 224 с.
36. *Ли Ги Бэк.* История Кореи: новая трактовка – М.: ООО "Русское слово – РС", 2000. – 464 с.
37. *Лим В.Н.* Стилистика корейского «культурного» и «стандартного» языка как результат влияния лингвистического и экстралингвистического факторов: монография – Хабаровск: Изд-во Тихо-океан. гос. ун-та, 2016. – 172 с.
38. *Лихачев Д. С.* Концептосфера русского языка / Д. С. Лихачев // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: Антология. – М.: Academia, 1997. – 280–287 с.
39. *Мартинюк А.П.* Концепт у дискурсивній парадигмі. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна №725. – Харків: Константа, 2006. – 9-13 с.
40. *Маслова В. А.* Homo lingualis в культуре / В. А. Маслова. – Витебск: Изд-во УО "ВГУ им. П. М. Машерова", 2004. – 214 с.
41. *Никитина Л. Б.* Образ-концепт "homo sapiens" в русской языковой картине мира: автореф дис. доктора филол. наук: спец. 10.02.01 / Л. Б. Никитина. – Омск: ОГУ им. Ф. М. Достоевского, 2006. – 52 с.
42. *Никитин М.В.* Проблемы концептуального анализа. Вопросы когнитивной лингвистики: развернутые тезисы о концептах. №1 (001). – М.: 2004. – 53-64 с.
43. *Николаева Т.Л., Им Хынг Су.* Сравнительный анализ концепта "родина" в русском и корейском языковом сознании. – Якутск, 2016. – 25-29 с.
44. *Пан В.И.* Лексикология корейского языка – Ташкент: Ташкентский государственный институт востоковедения, 2012. – 123 с.
45. *Пименова М. В.* Этногерменевтика языковой наивной картины внутреннего мира человека / М. В. Пименова. – Кемерово: Кузбассвузиздат; Landau: Empirische Pädagogik, 1999. – 262 с.

46. *Пименова М. В.* Предисловие // Введение в когнитивную лингвистику. Под ред. М. В. Пименовой. Вып. 4. – Кемерово, 2004. – 7 с.
47. *Пименова М.В.* Типы концептов и этапы концептуального исследования. Вестник Кемеровского государственного университета. 2013; (2-2): 127-131 с.
48. *Попова З. Д.* Полевая модель концепта / З. Д. Попова, И. А. Стернин // Введение в когнитивную лингвистику. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2005. – 12-45 с.
49. *Попова З. Д.* Семантико-когнитивный подход как направление когнитивной лингвистики / З. Д. Попова, И. А. Стернин // *Vita in lingua: К юбилею профессора С. Г. Воркачева: сб. ст.; отв. ред. В. И. Карасик.* – Краснодар: Атриум, 2007. – 171–180 с.
50. *Попова З. Д., Стернин И.А.* Семантико-когнитивный анализ языка. Монография. Воронеж: изд-во "Истоки", 2007. – 250 с.
51. *Приходько А.Н.* Концепты и концептосхемы / А.Н. Приходько. – Днепропетровск: Белая Е.А., 2013. – 307 с.
52. *Прохоров Ю.Е.* В поисках концепта. – М.: Флинта: Наука, 2009 – 176 с.
53. *Слышкин Г.Г.* Лингвокультурные концепты и метаконцепты. Автореферат. Волгоград: ВГПУ; Издательство "Перемена", 2004. – 44 с.
54. *Слышкин Г.Г.* От текста к символу: лингвокультурные концепты прецедентных текстов в сознании и дискурсе / Г. Г. Слышкин. – М.: Academia, 2000. – 128 с.
55. *Степанов Ю.С.* Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования / Ю. С. Степанов. – М.: Школа "ЯРК", 1997. – 824 с.
56. *Стернин И.А.* Методика исследования структуры концепта // Методологические проблемы когнитивной лингвистики – Воронеж, 2001. 58-65 с.
57. *Тихонов В.М., Кан Мангиль.* История Кореи: в 2-х т. Т. 2: Двадцатый век – М.: Наталис, 2011. – 499 с.

58. *Ужченко Д.В.* Семно-компонентний аналіз як засіб виявлення культурно-національних конотацій фразеологічних одиниць. – Луганськ: Вісник Луганського державного педагогічного університету. Вип. 9., 1998. – 190-195 с.
59. *Хан В.С.* История Кореи. – Ташкент: "Baktria press", 2013. – 128 с.
60. *Fodor J.A., Garrett M. and others.* Against Definitions. *Cognition*, 8. – Ch.: Elsevier Science, 1980. – 263-367.
61. *Hyun Jin-geon.* Home/Translated by Sora Kim-Russel. – Seoul: LTI Korea, 2013. – 12 p.
62. *Koerner E. F. K.* The Sapir-Whorf Hypothesis: A Preliminary History and a Bibliographical Essay. *Journal of Linguistic Anthropology* Vol. 2, No. 2 – Wiley on behalf of American Anthropological Association, December 1992. – 173-198 pp.
63. *Lakoff G., Johnson M.* *Metaphors We Live By.* – Chicago: University of Chicago Press, 1980. – 242.
64. *Libura A., Szawerna M. and others.* From Concept Metaphor Theory to Cognitive Ethnolinguistics. *Patterns of Imagery in Language.* – Wroclaw: the Deutsche Nationalbibliothek, 2012. – 410.
65. *Margolis E., Laurence S.* *The Blackwell Guide to Philosophy of Mind.* John Wiley & Sons, 2003. – 190-213 pp.
66. *Rosch E.* Principles of categorization. In: E. Rosch, & B. B. Lloyd (Eds.), *Cognition and categorization.* – Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1978. – 28-49 pp.
67. *Smith E.* Concepts and Categorization. *Thinking: An Intuition to Cognitive Science*, vol. 3, second edition. – Cambridge: MIT Press, 1995. – 388-396.
68. *길윤미.* 러시아 언어와 문화에서 *свобода* 와 *воля* 의 개념. *슬라브어 연구.* 제 17 권. 2 호. – 서울, 경북대, 2012. – 53-68.
69. *김수인.* 영어와 한국어의 ‘먹다’ 관련 개념적 은유의 비교 분석. – 서울: 성균관대학교, – 2014. – 85.

70. 김수중. 개념, 존재, 삶. 개념과 고통. 제 2 호. - 서울: 경희대학교, 2009. - 5-31.
71. 김종택. 국어어휘론. - 서울: 탐 출판사, 1992. - 335.
72. 구보경. 최서해 소설 연구: 구조주의 의미론을 중심으로. 학위논문. - 서울: 삼도. - 1990. - 88.
73. 문인숙. 한국 근대소설에 나타난 ‘고향’의 의미. - 제주: 제주대학교 교육대학원, 2000. - 277.
74. 성광수. 국어의 단어형성과 의미해석. - 서울: 도서출판, 1999. - 109.
75. 송민경. 현진건 단편소설의 인물 연구. 석사학위논문. - 서울. 한양대학교, 1994. - 289.
76. 송유나. 인지언어학적 관점에서의 ‘마음’과 ‘가슴’의 의미 관계 분석 연구. - 서울: 한국외국어대학, 2019. - 111.
77. 손진곤. 현진건 소설 연구. 석사학위논문. - 서울: 연세대학교, 1995. - 330.
78. 임지룡. 인지 의미론. - 서울: 탐 출판사, - 1997. - 492.
79. 한상무. 현진건 소설의 이데올로기 연구. 박사학위논문. - 서울: 세종대학교, 1993. - 152.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

80. Академічний тлумачний словник української мови. - [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
81. 국어사전 (тлумачний словник корейської мови). - [електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://ko.dict.naver.com/#/main>
82. 김학수. 한 - 루 사전. - 서울: 주류, 1987. - 1748.
83. 최정후, 원웅국. 조로대사전. 제 1 권. - 모스크바: 로씨야말, 1976. - 811.
84. 이범선. 오발탄 외. - 서울: 하서출판사, 2008. - 191.
85. 이재선. 한국현대소설사. - 서울: 흥성사, 1979. - 479.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Уривки з аналізованого тексту книг "Батьківщина" Хьон Джін Гона [84] та "Батьківщина" Чве Со Хе [85] довжиною більше 2 рядків.

Уривок 1.

신작로가 되고요..... // 말마디나 하는 친구는 // 감옥소로 가고요..... // 담뱃대나 떠는 노인은 // 공동묘지 가고요..... // 인물이나 좋은 계집은 // 유곽으로 가고요..... (Це вже шосе, а не поля, // що годували мене рисом, // Той друг, що говорив багато, // вже сидить в тюрмі, // А той дід, тремтячи люлькою, // лежить на кладовищі, // А та чудова красуня // давно працює у борделі.) [84].

Уривок 2.

두루마기 격으로 기모노를 둘렀고, 그 안에서 옥양목 저고리 내어보이며, 아랫도리엔 중국식 바지를 입었다. 그것은 그네들이 흔히 입는 유지 모양으로 번질번질한 암갈색 피륙으로 지은 것이었다. (Він був одягнений в кімоно, загорнутим навколо нього, наче, турумагі, з-під якого виднівся традиційний корейський жакет із ситцю, а знизу – китайські штани. Це були такі штани, які зазвичай носили китайці, зроблені з темно-коричневої гладкої та блискучої тканини, і виглядали ніби папір в олії.) [84].

Уривок 3.

군데군데 짙어진 경성드뭇한 눈썹이 율율이 일어서며, 아래로 축 처지는 서슬에 양미간에는 여러 가닥 주름이 잡히고, 광대뼈 위로 뺨살이 실룩실룩 보이자 두 볼은 쪽 빨아든다. (Його частково видрані неоднорідні брови всі до одної стирчали вгору, нижче на переніссі, біля кінців брів, зібралось багато зморшок, а над вилицями тремтіли м'язи, і виднілись запалі щоки.) [84].

Уривок 4.

아직 그리 어둡지 않은 거리에 드문드문 달린 전등, 이집 저집 유리창으로 흘러나오는 붉은 불빛, 황혼 공기에 음파를 전하여 오는 바이올린 소리, 길에 다니는 말쑥한 사람들은 운심에게 판세상의 느낌을 주었다. (Поодинокі ліхтарі вздовж ще не темних вулиць, яскраве світло з вікон домівок, звук скрипки, що лунає, передаючи звукові хвилі в атмосферу надвечір'я, та охайні люди – для Уншіма все було ніби з іншого світу.) [85].

Уривок 5.

거개가 생활 곤란으로 와 있고 혹은 남의 돈 지고 도망한 자, 남의 계집 빼가지고 온 자, 순사 다니다가 횡령한 자, 노름질하다가 쫓긴 자, 살인한 자, 의병 다니던 자, 별별 흉한 것들이 모여서 군데군데 부락을 이루고 사냥도 하며 목축을 하며 농사도 하며 불한당질도 한다. (Майже всі прийшли сюди через життєві негаразди: чоловіки, що крали гроші, ті, що забирали чийхось жінок та тікали, поліцейські, які незаконно здобували гроші, вигнанні з селища гравці азартних ігор, вбивці, солдати – в цьому місці зібралися всі найжахливіші люди; вони створили селище – полювали, розводили худобу, займались фермерством, а також не гребували вимагати гроші.) [85].

Уривок 6.

헌 메투리에 초라한 검정 주의 때 아닌 북면모를 푹 눌러 쓴 아래에 힘없이 꿈벅이는 눈하며, 턱과 코 밑에 거칠거칠한 수염하며, 그가 오 년 전 예리예리하던 운심이라고는 친한 사람도 몰랐다. (Уншім був у старих метхурі, одягнений у зношений чорний плащ та як слід натягнутій шапці, під якою він ледве кліпав очима, а підборіддя та ніс були вкриті грубим волоссям.) [85].

Уривок 7.

고기 비늘 같은 잇닿인 기와 지붕이며 사이사이 우뚝우뚝 솟은 양옥이며 거미줄같이 늘어진 전봇줄이며 뚜뚜 하는 자동차, 푸푸푸푸 하는 기차 소리며, 이전에 듣고 본 것이건만 그의 이목을 새롭게 하였다. (Дахи, покриті черепицею, ніби лускою риби, верхівки будівель у західному стилі, електричні дроти, що звисають ніби павутиння, дирчання машин, пихтіння потягу – ті речі, які вже чув і бачив раніше відкрили в ньому нові почуття.) [85].

Уривок 8.

그러나 이방의 괴로운 생활에 시화되려던 그의 가슴은 가을 바람에 머리 숙인 벼들가지가 되고 하늘이라도 뚫으려던 그 뜻은 이제 점점 어둑한 천인갱참에 떨어져 들어가는 줄 모르게 떨어져 들어감을 그는 깨달았다. (Він усвідомлював, що через свою тугу, що він на чужині, його серце, що стало віткою верби, яка коливалась у волоссі на осінньому вітру, хотіло знайти спокій, але непомітно падало в темну глибоку безодню.) [85].

**Додаток 2. Засоби репрезентації етнокультурно маркованого концепту
ОКУПОВАНА БАТЬКІВЩИНА на матеріалі художніх творів**

